

**UCHWAŁA NR XIII/77/2020
RADY MIEJSKIEJ W ŁAZACH**

z dnia 29 stycznia 2020 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Łazy na rok 2020”.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 506, z późniejszymi zmianami) oraz art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 2277, z późniejszymi zmianami), Rada Miejska w Łazach, uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjąć do realizacji „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Łazy na rok 2020”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Łaz.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodniczący Rady
Miejskiej w Łazach

Dariusz Tabas

**Gminny Program Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
na 2020 rok**

Wprowadzenie

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zobowiązuje Gminy do prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. Zgodnie z treścią ustawy do zadań własnych gmin w tym zakresie należy w szczególności:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;

5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, które są realizowane zgodnie z Narodowym Programem Zdrowia, o którym mowa w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1492, z późniejszymi zmianami).

Celem strategicznym Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 jest wydłużenie życia w zdrowiu, poprawa zdrowia i związanej z nim jakości życia ludności oraz zmniejszenie nierówności społecznych w zdrowiu.

Narodowy Program Zdrowia wyznacza sześć celów operacyjnych wybranych ze względu na ich wpływ na nasze życie i zdrowie. Drugim celem operacyjnym programu jest profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi. Zadaniem służącym do realizacji drugiego celu operacyjnego jest prowadzenie profilaktyki uniwersalnej, profilaktyki selektywnej, profilaktyki wskazującej.

Profilaktyka uniwersalna do profilaktyka ukierunkowana na całe populacje, to działania profilaktyczne adresowane do całych grup bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychoaktywnych.

Profilaktyka selektywna to profilaktyka ukierunkowana na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka, są to działania profilaktyczne adresowane do jednostek lub grup, które są narażone na większe od przeciętnego ryzyka wystąpienia problemów wynikających ze stosowania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych lub innych zaburzeń zdrowia psychicznego.

Profilaktyka wskazująca to profilaktyka ukierunkowana na jednostki (lub grupy) wysokiego ryzyka problemów związanych z używaniem alkoholu, substancji psychotropowych,

Realizacja zadań wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi prowadzona jest w formie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych uchwalanego corocznie przez Radę Miejską, który uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych określone w Narodowym Programie Zdrowia.

Program został opracowany w oparciu o diagnozę problemów alkoholowych oraz zagrożeń patologiami społecznymi w Gminie Łazy.

Program skierowany jest do mieszkańców Gminy Łazy.

Program stanowi kontynuację zadań z obszaru przeciwdziałania alkoholizmowi realizowanych w Gminie Łazy w latach poprzednich i stanowi opis działań, które będą realizowane w 2020 roku.

Realizatorem Programu jest Urząd Miejski w Łazach.

DIAGNOZA PROBLEMÓW LOKALNYCH W GMINIE ŁAZY

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Przeciwdziałanie Alkoholizmowi.

W 2019 r. działania komisji skupiały się głównie na działalności profilaktyczno-informacyjnej oraz zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży.

W ramach akcji „Ferie zimowe 2019” finansowano realizację programów profilaktycznych w placówkach oświatowych:

1. „Ferie z ciekawym filmem”.
2. „Sport i rekreacja szkolne ferie zimowe 2019”.
3. „W świecie fantazji i wyobraźni”.
4. „Będzie się działo”.
5. „Ferie już tuż, tuż!. Trzeba zetrzeć z sanek kurz”.

6. „Bawimy się wesoło, gdy zima jest wokół”.
7. „Ferie zimowe plastyczno-ruchowe”.
8. „Baw się razem z nami - zdrowe i bezpieczne ferie zimowe”.
9. „Uwierz w siebie! Ty też możesz być wielki. Sport i zdrowa zabawa w czasie ferii zimowych 2019”.
10. „Ferie zimowe na sportowo”.
11. Ferie zimowe artystycznie i sportowo”.
12. „Zdrowy przedszkolak”.

W ramach zajęć sportowo-rekreacyjnych finansowano realizację programów profilaktycznych w Klubach Sportowych:

1. „Siatkówka to najpiękniejsza choroba i najzdrowsze uzależnienie”.
2. „Jeżeli pozwolisz sobie pomóc, każdy samodzielny wybór może być lepszy”.
3. „Potrafię powiedzieć nie”.
4. „Aktywne zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży”.
5. „Czynne spędzanie czasu wolnego oraz promowanie zdrowego stylu życia”.
6. „Piłka siatkowa z elementami tańca usprawniającymi kondycję ruchową przy muzyce”.
8. „Zdrowo żyć i w piłkę grać”.

Sfinansowano udział dzieci i młodzieży w spektaklach profilaktycznych:

1. „Autoportret”.
2. „Profilaktyka uzależnień papierosy i e-papierosy”.
3. „Kołczasta przyjaźń”.
4. „Pętla zdarzeń”.
5. „Jak nie zostać robotem”.
6. „Prawdziwy skarb”.

Sfinansowano udział dzieci i młodzieży w warsztatach profilaktycznych pt. „Zagadnienie stresu oraz radzenie sobie z nim poprzez aktywność ruchową”.

Dofinansowano działalność świetlicy środowiskowej dla dzieci i młodzieży „Stokrotka”.

Zaprenumerowano czasopisma na temat uzależnień, przemocy i profilaktyki dla Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Łazy.

Dofinansowano terapię dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin, z terenu Gminy Łazy, podczas Zlotu Rodzin Abstynenckich w Bobolicach.

Sfinansowano udział osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin w imprezie promującej zdrowy styl życia z elementami terapii i profilaktyki uzależnień.

Sfinansowano realizację autorskich programów profilaktycznych przez placówki oświaty, kultury i sportu:

1. „Wakacje na Orliku”.
2. „Bądź dobrym kumplem, nie dokuczaj, zdrowo i bezpiecznie żyj”.
3. „Nasz talent naszym bezpiecznym dopalaczem”.
4. „Talent i pasja Twoją bezpieczną używką”.
5. „Wakacje w Bibliotece 2019”.
6. „Z ust płyną wielkie słowa, poczuj magię dookoła”.

Zakupiono materiały profilaktyczno-edukacyjne dla placówek oświatowych.

Zakupiono materiały, które wykorzystano w kampaniach:

1. „Dopalacze - powiedz stop” - kampania miała na celu informowanie dzieci i młodzieży jak groźne są dopalacze i jakie konsekwencje dla zdrowia powodują. Rodzice dowiedzieli się jak reagować w sytuacji podejrzenia, że dziecko sięga po dopalacze.

2. „Przeciw pijanym kierowcom”, zorganizowanej przez Komisariat Policji w Łazach - kampania kompleksowo obejmowała problem nietrzeźwości na drogach. Pozwoliła dotrzeć z ważnym przekazem nie tylko do kierujących, lecz także do pasażerów i świadków jazdy po alkoholu.

Zorganizowano i sfinansowano szkolenie „Programy profilaktyczne wśród dzieci i młodzieży” dla osób współpracujących z dziećmi i młodzieżą z terenu Gminy Łazy.

Zakupiono materiały, które będą wykorzystane podczas udziału dzieci i młodzieży w ogólnopolskich kampaniach:

1. „Zachowaj Trzeźwy Umysł”.
2. „Stop przemocy fizycznej”.
3. „Smart to smart to znaczy mądrzej uzależnienie, czy nawyk? - nowe zagrożenia w sieci!. Patostream i treści niebezpieczne”.

Sfinansowano warsztaty dla rodziców „Wpływ stresu na zdolności poznawcze i możliwości uczenia się”.

Komisja rozpatrywała wnioski o leczenie odwykowe i współpracowała z rodzinami dotkniętymi chorobą alkoholową.

Poniższa tabela przedstawia ilość zgłoszonych wniosków osób pijących w sposób nadmierny i uzależnionych od alkoholu.

Rok	Rok 2018	Rok 2019
Ogólna ilość zgłoszonych wniosków	38	43
Zgłoszenia przez rodziny	11	12
Zgłoszenia z Ośrodka Pomocy Społecznej	1	3
Zgłoszenia z Zespołu Interdyscyplinarnego	10	5
Zgłoszenia z Komisariatu Policji w Łazach	16	19
Zgłoszenie przez placówki oświatowe	0	4

W 2019 r. komisja skierowała 34 osoby na badania przez biegłych. Złożono 29 wniosków w Sądzie Rejonowym w Zawierciu celem orzeczenia zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego.

Przeciwdziałanie narkomanii.

W ramach zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży sfinansowano realizację programów profilaktycznych:

1. „Ferie z Miejskim Ośrodkiem Kultury 2019”.
2. „Ferie w Bibliotece 2019”.
3. „Akcja lato 2019 - bezpieczne wakacje w mieście”.
4. „Wakacje w Bibliotece 2019”.
5. „Wakacje na Orliku 2019”.

Zakupiono materiały profilaktyczno-edukacyjne dla placówek oświatowych.

Miejski Ośrodek Kultury w Łazach

W 2019 r. Miejski Ośrodek Kultury w Łazach realizował projekty:

1. „Akcja zima 2019” - organizacja ferii zimowych dla dzieci i młodzieży”.
2. „Akcja lato 2019 - bezpieczne wakacje w mieście”.
3. „Nasz talent naszym bezpiecznym dopalaczem”.
4. „Talent i pasja Twoją bezpieczną używką”.

Działania realizowane w ramach projektów miały na celu zapobieganie występowaniu niepożądanych procesów i zjawisk, określanym jako przejawy patologii życia społecznego. Założeniem zaplanowanych działań było wyposażenie uczestników zajęć w niezbędną wiedzę na temat zdrowego rozwoju, wspomaganie rozwoju moralnego, rozwijanie zainteresowań, pożyteczne zagospodarowanie czasu wolnego.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Łazy

Biblioteka zrealizowała projekt „Ferie w Bibliotece 2019”. W projekcie skierowanym do dzieci i młodzieży realizowanym we wszystkich placówkach bibliotecznych (w centrali i 6 filiach) uczestniczyło 486 osób. Ferie upłynęły pod znakiem różnorodnych zajęć pozwalających na twórcze i czynne spędzanie czasu wolnego od nauki. Projekt sfinansowano ze środków na profilaktykę, zabezpieczonych w budżecie Gminy.

Kolejnym realizowanym przez Bibliotekę projektem skierowanym do dzieci i młodzieży w okresie wakacji był projekt „Wakacje w Bibliotece 2019”. Z oferty wakacyjnej skierowanej do dzieci i młodzieży skorzystało 1746 osób. W ramach realizacji projektu odbyły się zajęcia profilaktyczne: stacjonarne zajęcia plastyczne, edukacyjne zajęcia komputerowe, projekcje filmów, gry i zabawy, czytanie książek, konkursy, warsztaty edukacyjne, zajęcia z kodowania i fotograficzne oraz kamishibai. Zajęcia grupowe wzmacniały u uczestników takie cechy jak ciekawość i współzawodnictwo. Projekt sfinansowano ze środków na profilaktykę, zabezpieczonych w budżecie Gminy.

W Bibliotece (centrali i filiach) prowadzone były działania, które propagują wiedzę na temat przemocy, narkomanii, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, aids, subkultur. Biblioteka propaguje wiedzę na temat radzenia sobie z problemami, jakie napotyka się w życiu codziennym oraz zdrowego stylu życia. Uzupełniane są zbiory o książki z wyżej wymienionej tematyki, które są wypożyczane mieszkańcom. Rozpowszechniano broszury, ulotki informacyjne.

Biblioteka dysponuje czasopismami „Świat Problemów” i „Remedium” wydawanych przez ETOH Fundację Rozwoju Profilaktyki, Edukacji i Terapii Problemów Alkoholowych, których roczna prenumerata finansowana jest z gminnych środków na profilaktykę. Z czasopism korzystają mieszkańcy w czytelnicy lub wypożyczają do domu.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Łazach

Lp.	Formy udzielonej pomocy	Ilość	
		2018 r.	2019 r.
1.	Rodziny z problemem alkoholowym, którym udzielono pomocy ze środków pomocy społecznej	38	31
2.	Wysokość środków finansowych przeznaczonych na pomoc rodzinom z problemem alkoholowym	120 641 zł	83 611 zł
3.	Osoby w wyżej wymienionych rodzinach nadużywające alkoholu	40	33
4.	Rodziny objęte pomocą - ogółem	298	293
5.	Dzieci korzystające z dożywiania w stołówkach szkolnych i przedszkolach opłacanego przez OPS	83	76
6.	Współorganizowanie wypoczynku z elementami terapii:	18	26
	w tym dzieci z rodzin patologicznych	4	5
7.	Osoby bezrobotne z problemem alkoholowym objęte pomocą	29	25
8.	Rodziny, w których stwierdzono przemoc	30	26
	w tym: liczba dorosłych, które doświadczyły przemocy	27	23
	liczba dzieci, które doświadczyły przemocy	35	3
9.	Rodziny z problemem alkoholowym, w których stwierdzono przemoc	21	21
	w tym: liczba dorosłych, które doświadczyły przemocy	21	20
	liczba dzieci, które doświadczyły przemocy	24	3

Zawierciańskie Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Przystań”

Do Zawierciańskiego Stowarzyszenia Trzeźwościowego „Przystań” z terenu Gminy Łazy należy 7 czynnych członków i 2 osoby współzależnione.

Formy udzielonej pomocy i działania profilaktyczne to:

- spotkania społeczności Klubu dwa razy w tygodniu, służące utrzymaniu długoletniej abstynencji, motywowanie do samokształcenia indywidualnego i grupowego,
- spotkania grupy wsparcia dla osób współzależnionych - w każdy pierwszy i trzeci czwartek miesiąca,
- rodzinne obozy terapeutyczne w Bobolicach (lipiec, sierpień 2019), w których uczestniczą członkowie Stowarzyszenia wraz z całymi rodzinami. Zajęcia terapeutyczne prowadzone są przez profesjonalnych terapeutów z długoletnim doświadczeniem zawodowym,
- zajęcia terapeutyczne oraz warsztaty dla osób uzależnionych, współzależnionych i dzieci, które są kontynuacją terapii na obozie rodzinnym i pozwalają zdobytą wiedzę i umiejętności przełożyć na życie rodzinne,
- prowadzenie działalności informacyjnej, konsultacyjnej dla osób z problemem alkoholowym i członków ich rodzin - 4 razy w tygodniu,
- wiosenna szkoła profilaktyki - cykl „spotkań majowych” przeznaczonych dla rodziców, opiekunów i nauczycieli oraz wszystkich mieszkańców miast i gmin powiatu zawierciańskiego, zainteresowanych wspomaganie dzieci i młodzieży w rozwiązywaniu ich problemów,
- XVI Otwarty Turniej Tenisa Stołowego dla członków Klubów Abstynenckich Województwa Śląskiego - październik 2019 r.,
- spotkania integracyjne rodzinne promujące regionalne obyczaje i możliwość spędzenia czasu w atmosferze trzeźwości: „Święconka Wielkanocna”, Dzień Kobiet, Dzień Dziecka, Andrzejki, Mikołajki, Spotkanie Opłatkowe, rocznice abstynencji, prądownki, zabawy bezalkoholowe, wycieczki, zawody i turnieje sportowe,

Osoby będące mieszkańcami gminy Łazy czynnie i systematycznie uczestniczą w oferowanych zajęciach terapeutycznych, spotkaniach integracyjnych i w pracach na rzecz Stowarzyszenia, jedna osoba jest we władzach stowarzyszenia.

Komisariat Policji

Lp.	Rodzaj przestępstwa		Liczba	
			2018 r.	2019 r.
1.	Dorośli	pobicia	1	1
		groźby karalne	1	2
		kradzieże z włamaniem	12	9
		kradzieże	16	6
		inne przestępstwa	85	76
	Nieletni	pobicia	0	0
		kradzieże	0	0
		groźby karalne	0	0
		kradzieże z włamaniem	0	0
		inne przestępstwa	3	0
2.	Liczba wypadków związanych z używaniem alkoholu		0	0
3.	Liczba kolizji związanych z używaniem alkoholu		1	0
4.	Ofiary wypadków drogowych, spowodowanych przez nietrzeźwych użytkowników dróg		0	0
5.	Interwencje, w których wystąpił problem przemocy w rodzinie i gdzie prowadzono postępowanie przygotowawcze		12	3
6.	Prawa jazdy zatrzymane w związku z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu		18	14
7.	Liczba osób odwiezionych do wytrzeźwienia w Izbie Wytrzeźwień z interwencji domowych i publicznych		94	62

Poradnia Leczenia Uzależnienia od Alkoholu i Współzależnienia w Zawierciu

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych utrzymywała stały kontakt z Poradnią. W 2019 r. z powodu braku tego typu placówki na naszym terenie z usług Poradni w Zawierciu korzystali mieszkańcy Gminy Łazy w zakresie porad, leczenia i terapii.

Rok		Ogółem		Kobiety		Mężczyźni	
		2018	2019	2018	2019	2018	2019
1.	Liczba chorych przyjętych do leczenia	67	57	13	13	54	44
2.	Liczba chorych przyjętych do leczenia po raz pierwszy	19	14	5	5	14	9

W porównaniu do roku 2018 zmniejszyła się ogólna liczba chorych przyjętych do leczenia, jak i liczba chorych przyjętych do leczenia po raz pierwszy.

Dane z placówek oświatowych

Szkoła Podstawowa nr 1 im. Stanisława Konarskiego w Łazach

W ramach realizacji Szkolnego Programu Wychowawczego i Programu Profilaktyki przeprowadzono zajęcia z zakresu przeciwdziałania problemom alkoholowym oraz dostarczono młodzieży informacje o środkach uzależniających, a także o ich wpływie na organizm człowieka i skutkach ich zażywania.

Uczniowie Szkoły brali udział w ogólnopolskim projekcie profilaktycznym „Nie zmarnuję swojego życia” dotyczącym profilaktyki uzależnień, zagrożeń związanych z używkami, promocji uniwersalnych wartości w życiu, zmiany postaw u młodzieży oraz zachęcanie do rozwoju swoich zainteresowań.

Szkoła brała udział w kampanii prowadzonej przez Kuratorium Oświaty w Katowicach w ramach rządowego programu ograniczenia przestępczości i społecznych zachowań „Razem bezpieczniej im. W. Stasiaka” - kampania „Wiem, więc jestem bezpieczny”.

Przeprowadzono pogadanki dla uczniów i rodziców z udziałem funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Zawierciu na temat odpowiedzialności karnej za czyny popełnione przez nieletnich, ze szczególnym uwzględnieniem aspektu nadużywania alkoholu przez osoby nieletnie jako przejawu demoralizacji.

Nauczyciele i wychowawcy brali udział w szkoleniu z realizacji programu profilaktyki uniwersalnej „Unplugged”.

Zorganizowano szkolenie dla rady pedagogicznej nt. „Profilaktyka zachowań ryzykowanych, uczeń w sytuacji kryzysowej” oraz pedagogizację rodziców klas VI-VIII i gimnazjum nt. „Jak pomóc dziecku, żeby się nie uzależniło”.

Realizowano programy profilaktyczne „Spójrz inaczej” i „Unplegged”, których celem jest ograniczenie inicjacji używania substancji psychoaktywnych (alkohol, tytoń, narkotyki, dopalacze).

Realizowano program edukacyjno-profilaktyczny dla uczniów klas VII-VIII oraz III gimnazjum „Smak życia, czyli debata o dopalaczach” we współpracy z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Zawierciu. W ramach realizacji programu dostarczono młodzieży i ich rodzicom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich używania.

Przy współpracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów w Łazach realizowano programy profilaktyczne skierowane do różnych grup wiekowych uczniów (zajęcia pozalekcyjne rozwijające zainteresowania, w tym zajęcia sportowe podczas ferii zimowych).

Zorganizowano szkolny dzień profilaktyki pn. „Święto pieczonego ziemniaka”, podczas którego przekazano treści o charakterze profilaktycznym. Dzień profilaktyki miał również na celu zintegrowanie rodziców, uczniów, nauczycieli, a także środowiska lokalnego.

Uczniowie klas I-III Szkoły Podstawowej brali udział w ogólnopolskiej akcji „Owoce w szkole”,

Szkoła brała udział w ogólnopolskiej kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, w akcji organizowanej przez SANEPID „Trzymaj Formę” oraz w programie antytytoniowej edukacji zdrowotnej dla klas IV „Bieg po zdrowie”.

Podczas realizacji programu „Znajdź właściwe rozwiązanie” zapoznano uczniów z prezentacją multimedialną dotyczącą szkodliwości nałogów, na lekcjach wychowawczych przeprowadzono zajęcia warsztatowe oraz przygotowano plakaty profilaktyczne.

Na lekcjach przyrody i biologii omawiano zagadnienia dotyczące wpływu alkoholu i nikotyny na zdrowie człowieka oraz rozwijanie zachowań asertywnych.

Uczniowie szkoły brali udział w zajęciach warsztatowych „Zagadnienie stresu oraz radzenie sobie z nim poprzez aktywność fizyczną”.

Szkoła Podstawowa im. ks. Stefana Joniaka w Niegowonicach

Szkoła realizowała następujące zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych:

1. „Jeżeli pozwolisz sobie pomóc, każdy samodzielny wybór może być lepszy”.
2. „Uzależnieniom powiedz Nie - Żyj zdrowo”.
3. „Będzie się działo”.
4. Spotkania (prelekcje) z przedstawicielami służby zdrowia, Policji.
5. Godziny wychowawcze z wykorzystaniem filmów profilaktycznych.
6. Spotkania profilaktyczne dla nauczycieli przeprowadzone przez ALPMIN.
7. Warsztaty profilaktyczne dla uczniów „Spotkania w realu”, „Chciałem dobrze”.
8. Programy profilaktyczne zalecane przez SANEPID: „Smak życia - czyli debata o dopalaczach”, „Bieg po zdrowie”.
9. Program profilaktyczny „Trzymaj formę”.
10. Program profilaktyczny „Zachowaj Trzeźwy Umysł”.
11. Program edukacyjny „Nie zmarnuj swojego życia”.
12. Spektakl teatralny „Mądre rządy króla Maciusia”.

Szkoła Podstawowa im. Gabriela Taszyckiego w Chruszczobrodzie

Szkoła podejmowała działania związane z pomocą i opieką pedagogiczną, które miały na celu zmniejszenie agresji i przemocy wśród rówieśników, rozwiązywanie problemów szkolnych i emocjonalnych oraz zapobieganie uzależnieniom. W tym celu na bieżąco prowadzono rozmowy terapeutyczne z uczniami wymagającymi pomocy indywidualnej. Rozmowy odbywały się w obecności pedagoga, jak również wychowawcy klasy. Każdy problem omawiany jest również z rodzicami ucznia. Rodzicom udzielano porad i wskazówek ułatwiających rozwiązywanie przez nich problemów wychowawczych występujących w domu rodzinnym. W klasach przeprowadzano pogadanki profilaktyczne na tematy takie jak: agresja wśród rówieśników na terenie Szkoły i poza Szkołą, odpowiedzialność karna za popełnione wykroczenia i przestępstwa, prawa i obowiązki ucznia, profilaktyka uzależnień, prawidłowa postawa i zachowanie ucznia, zamieszczanie wizerunku osoby na stronach Internetu bez jej wiedzy i zgody - konsekwencje prawne.

Szkoła współpracowała z instytucjami wspomagającymi, takimi jak: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zawierciu, Komenda Powiatowa Policji w Zawierciu, Komisariat Policji w Łazach, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łazach.

Na zajęciach dydaktycznych i godzinach wychowawczych przeprowadzono pogadanki, podczas których poruszano tematy dotyczące profilaktyki antynikotynowej i antyalkoholowej.

Pedagog szkolny w ramach realizacji projektu „Smak życia, czyli debata o dopalaczach” zapoznawał uczniów ze szkodliwym wpływem tych substancji na zdrowie człowieka.

W Szkole realizowane były programy profilaktyczne „Bieg po zdrowie” i „Trzymaj formę”.

Przy współpracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łazach w szkole zrealizowano programy profilaktyczne „Świat przez różowe okulary” i „Ferie już tuż, tuż! Trzeba zetrzeć z sanek kurz”.

Szkoła Podstawowa nr 3 w Łazach

W roku 2019 Szkoła realizowała następujące zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych:

1. „Alkohol kradnie wolność”.
2. „Nałogi, czy silna wola i zdrowie”.
3. „Higiena mojego ciała i umysłu”.
4. „Przyczyny i skutki nałogów”.
5. „Wszystko, co należy wiedzieć o narkotykach i dopalaczach”.
6. „Substancje psychoaktywne-zagrożenia”.
7. „Mówimy nie dopalaczom”.
8. „Jak zmienić swoje życie”.
9. „Droga, którą mam do przebycia”.
10. „To moje życie-sam o sobie decyduję”.
11. „Dlaczego nie da się uciec przed sobą?”.

Uczniowie brali udział w imprezie plenerowej „W dzień i w nocy bez przemocy” zorganizowanej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Łazach.

Przy współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łazach w szkole zorganizowano zajęcia opiekuńczo-wychowawcze w czasie ferii zimowych oraz spektakle profilaktyczne „Psoty nie z tej ziemi” dla uczniów klas I-III i „Retusz” dla uczniów klas IV-VIII.

Szkoła Podstawowa im. Józefy Jabczyńskiej w Wysokiej

Z przeprowadzonych w Szkole diagnoz w obszarach takich jak: uzależnienia wśród uczniów, przemoc i agresja, problemy emocjonalne, problemy szkolne wynika, że w szkole pożądanym jest prowadzenie ciągłej działalności profilaktyczno-wychowawczej, ukierunkowanej głównie na wskazywanie uczniom, jak spędzić zdrowo i bezpiecznie czas wolny.

W Szkole nie występuje problem uzależnienia wśród uczniów, pomimo to Szkoła zgodnie z założeniami Szkolnego Programu Wychowawczo-Profilaktycznego oraz Planu Pracy realizowała:

- zagadnienia profilaktyczne mające na celu zapobieganie pojawieniu się zjawiska uzależnienia wśród dzieci i młodzieży. Na godzinach wychowawczych, zajęciach świetlicowych, lekcjach bibliotecznych, lekcjach przyrody, biologii i zajęciach wychowania do życia w rodzinie, w klasach I-III, w ramach edukacji przyrodniczej i polonistycznej, odbywały się pogadanki, scenki dramatyczne dotyczące szkodliwości używek,
- programy i projekty profilaktyczne we współpracy ze stacją SANEPID-u w Zawierciu.

W 2019 roku w Szkole zostały podjęte następujące działania w zakresie profilaktyki:

- udział w szkolnym projekcie „Zdrowy styl życia”, który realizowany był w ramach programu „Trzymaj Formę”. Jest to promocja prozdrowotnego zachowania i ma na celu uświadamianie i eliminowanie czynników ryzyka. Uczniowie brali udział w konkursach plastycznych, literackich związanych ze zdrowym i aktywnym trybem życia,
- udział w programie antytytoniowej edukacji zdrowotnej „Bieg po zdrowie”, którego celem jest zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów i e-papierosów,
- udział w projekcie edukacyjnym „Klub Zdrowego Przedszkolaka”, którego tematyka dotyczy prawidłowego odżywiania, aktywności fizycznej, higieny rąk i profilaktyki chorób zakaźnych oraz promocji szczepień, a także promieniowania słonecznego i rodzajów dymów (zwłaszcza papierosowego),
- udział w kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł”. Uczniowie na apelach zapoznawali się ze skutkami nadużywania alkoholu, nikotyny i narkotyków. Prezentowali przed całą społecznością szkolną samodzielnie przygotowane wiadomości o środkach uzależniających i o sposobach, jak się przed nimi uchronić,
- opracowanie własnego programu profilaktycznego - bezpieczne ferie „Ferie zimowe na sportowo”,
- udział w ogólnopolskiej akcji Klub Bezpiecznego Puchatka,
- udział w ogólnopolskiej akcji Ratujemy, Uczymy Ratować - akcja pod nadzorem WOŚP,

- udział uczniów, rodziców i nauczycieli w spotkaniach z policją na temat „Zachowania niebezpieczne i ryzykowne dzieci i młodzieży, problem uzależnienia”,
- uczniowie klas VII i VIII uczestniczyli w warsztatach profilaktycznych pt. „Radzenie sobie ze stresem oraz motywacja w podejmowaniu aktywności fizycznej”,
- spektakle profilaktyczne:
  - 1) „Skarb” dla uczniów klas I-IV na temat przemocy i koleżeństwa,
  - 2) „Wyjść poza schemat” dla uczniów klas V-VII na temat cyberprzemocy.

Efekty działań profilaktycznych:

- ukształtowanie osobowości dziecka, aby nie było skłonne zwracać się ku środkom uzależniającym,
- wykształcenie u dzieci odpowiedzialności za własne zdrowie i przekonanie do zmiany ich błędnych wyobrażeń o własnej dorosłości przejawiającej się zażywaniem narkotyków, paleniem papierosów i piciem alkoholu,
- przygotowanie młodzieży szkolnej do samodzielnego wyboru zachowań właściwych nie tylko dla utrzymania pełni zdrowia i sprawności fizycznej, ale również zachowań asertywnych wobec dzisiejszych zagrożeń współczesnej szkoły, czyli alkoholu, narkotyków i nikotyny,
- uczniowie szkoły uzyskali pewność co do swoich umiejętności i zasad udzielania pierwszej pomocy,
- uczniowie poznali zasady bezpiecznego poruszania się po Internecie,
- nabycie przez uczniów umiejętności unikania potencjalnych zagrożeń oraz poznanie podstawowych zasad postępowania w niebezpiecznych sytuacjach,
- wyrobienie pozytywnych postaw dzieci w stosunku do ludzi potrzebujących, kreowanie postaw niosących pomoc osobom dotkniętym cierpieniem i chorobą.

Szkoła na bieżąco prowadzi monitoring sytuacji uczniów pochodzących z rodzin patologicznych i grupy ryzyka zagrożenia patologią. Wychowawcy klas oraz koordynator ds. profilaktyki (działający społecznie) przeprowadzają wywiady z rodzicami oraz uczniami, organizują dzieciom pomoc w dożywianiu, zakupie podręczników i przyborów szkolnych. Prowadzona jest doraźnie zbiórka ubrań.

Środowisko, w jakim funkcjonuje Szkoła, jest środowiskiem trudnym, wymagającym dużej pracy wychowawczej ze strony Szkoły, ponieważ do szkoły uczęszczają dzieci tzw. „ryzyka społecznego”:

- 1) 16 dzieci z rodzin dotkniętych bezrobociem,
- 2) 12 dzieci z rodzin, w których istnieją problemy alkoholowe,
- 3) 4 dzieci z rodzin wielodzietnych,
- 4) 8 dzieci z rodzin rozbitych,
- 5) 4 dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo,
- 6) 1 dziecko z rodziny objętej pomocą asystenta rodziny.

Pomimo powyższych danych w Szkole nie stwierdzono przypadków palenia papierosów, picia alkoholu, używania narkotyków oraz innych środków odurzających.

Uczniowie nie sprawiają większych problemów wychowawczych, nie stwierdza się przypadków wagarowania.

Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Ciągowicach

W zakresie profilaktyki Szkoła realizowała następujące zadania:

- „Trening kontroli złości” - zajęcia profilaktyczne dla grup ryzyka, uczniów zagrożonych niedostosowaniem społecznym, stwarzających problemy wychowawcze ,
- pogadanki konkursy dotyczące zjawiska przemocy w ramach propagowania wśród uczniów postawy dezaprobaty dla zachowań agresywnych,

- zajęcia integracyjne i wychowawcze, na których ukazywano społecznie akceptowane postawy poprzez wykorzystanie wzorców literackich i filmowych,
- spotkanie z policjantem i ratownikiem medycznym,
- „Ferie na sportowo” - promowanie zdrowego stylu życia i aktywności fizycznej,
- realizacja programu „Zachowaj Trzeźwy Umysł”,
- warsztaty dla uczniów klas VII-VIII „Radzenie sobie ze stresem oraz motywacja w podejmowaniu aktywności fizycznej”.

Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Stanisława Będkowskiego w Grabowej

Realizowane działania profilaktyczne:

- udział Szkoły w ogólnopolskim programie „Trzymaj Formę”,
- realizacja programu profilaktycznego w czasie ferii zimowych pod hasłem „Ferie zimowe artystycznie i sportowo” ,
- całoroczna rywalizacja o tytuł Super klasy, powiązanie z realizacją szkolnego programu profilaktyki, wdrażanie zasad zdrowej rywalizacji,
- „Dzień Bezpiecznego Internetu”- cyberprzemoc, zasady bezpiecznego korzystania z zasobów Internetu.

Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Michała Poleskiego w Rokitnie Szlacheckim

Realizowane działania profilaktyczne:

- udział Szkoły w ogólnopolskim programie „Trzymaj Formę”,
- realizacja programu profilaktycznego w czasie ferii zimowych pod hasłem „Ferie zimowe artystycznie i sportowo” ,
- całoroczna rywalizacja o tytuł Super klasy, powiązanie z realizacją szkolnego programu profilaktyki, wdrażanie zasad zdrowej rywalizacji,
- „Dzień Bezpiecznego Internetu”- cyberprzemoc, zasady bezpiecznego korzystania z zasobów Internetu.

Publiczne Przedszkole nr 1 im. Jana Brzechwy w Łazach

W ramach działań profilaktycznych w przedszkolu zrealizowano program pt. „Zdrowy przedszkolak”.

BADANIA ANKIETOWE PRZEPROWADZONE W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH

Badaną populację stanowili uczniowie szkół podstawowych z terenu Gminy Łazy biorących udział w kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł”. Do badań ankietowych przystąpiły dzieci i młodzież w dwóch grupach wiekowych: klasy młodsze (V i VI klasa szkół podstawowych) oraz roczniki starsze (czyli klasy VII i VIII szkół podstawowych).

Zasadniczym celem badania było przedstawienie i charakterystyka dzieci i młodzieży szkolnej w głównych obszarach życia społecznego takich jak: szkoła, rodzina, zdrowie, zwyczaje żywieniowe, przemoc i agresja, granie w gry, korzystanie z Internetu i smartfona, podstawowe czynności życia rodzinnego, praca i ekonomia, kapitał społeczny, jak również wskazanie na czynniki społeczno-demograficzne determinujące skalę tego zjawiska.

Próba badawcza

Dzieci z klas V - VI: próba badawcza: 241 osób ankietowanych

Płeć: dziewczynki - próba badawcza 132

Płeć: chłopcy - próba badawcza 109

Dzieci z klas VII -VIII: próba badawcza 144 osób ankietowanych

Płeć: dziewczynki - próba badawcza 70

Płeć: chłopcy - próba badawcza 74

Wyniki przeprowadzonego badania

SZKOŁA

1. Jak łatwo przychodzi Ci uczenie się?

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Bardzo łatwo	9,13%	6,82%	11,93%
Łatwo	30,29%	33,33%	26,61%
Ani łatwo, ani trudno	48,96%	48,48%	49,54%
Trudno	9,54%	9,85%	9,17%
Bardzo trudno	2,07%	1,52%	2,75%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Bardzo łatwo	9,03%	10%	8,11%
Łatwo	34,72%	30%	39,19%
Ani łatwo, ani trudno	44,44%	42,86%	45,95%
Trudno	9,97%	15,71%	4,05%
Bardzo trudno	2,08%	1,43%	2,7%

Grupa: klasy VII +VIII

Biorąc pod uwagę różnice wyznaczone przez zmienną *poziom klasy*, to uczniowie klas starszych (VII-VIII-43,75%) częściej niż młodszymi (V-VI 39,42%) twierdzą, że uczenie nie sprawia im jakichkolwiek trudności. O łatwości uczenia wśród uczniów klas starszych częściej przekonani są chłopcy (47,3%), niż dziewczęta (40%). Z kolei wśród uczniów klas młodszych o łatwości uczenia częściej przekonane są dziewczęta (40,15%) niż chłopcy 38,54%).

2. Podaj swoją średnią ocen końcowych z poprzedniego roku szkolnego.

Średnia ocen	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
1-1.5	0,83%	1,52%	0%
1.6-2	2,49%	0,76%	4,59%
2.1-2.5	0,83%	0,76%	0,92%
2.6-3	7,47%	6,06%	9,17%
3.1-3.5	7,05%	9,09%	4,59%
3.6-4	20,33%	20,45%	20,18%
4.1-4.5	9,54%	6,82%	12,84%
4.6-5	27,39%	26,52%	28,44%
5.1-5.5	17,43%	18,94%	15,6%
5.6-6	6,64%	9,09%	3,67%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
1-1.5	1,39%	0%	2,7%
1.6-2	1,39%	1,43%	1,35%
2.1-2.5	0,69%	0%	1,35%
2.6-3	11,81%	11,43%	12,16%
3.1-3.5	10,42%	10%	10,81%
3.6-4	13,89%	8,57%	18,92%
4.1-4.5	10,42%	10%	10,81%
4.6-5	27,08%	32,86%	21,62%
5.1-5.5	19,44%	20%	18,92%
5.6-6	3,47%	5,71%	1,35%

Grupa: klasy VII +VIII

Można powiedzieć, że uczniowie są raczej zróżnicowani. Średnia ocen dla klas młodszych jest niewiele wyższa od średniej dla klas starszych. Zarówno w klasach młodszych, jak i starszych dziewczynki osiągają lepsze wyniki w nauce niż chłopcy.

3. Czy na przestrzeni ostatniego roku Twoje wyniki w nauce?

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Zdecydowanie polepszyły się	24,9%	27,27%	22,02%
Nieznacznie polepszyły się	25,73%	23,48%	28,44%
Nie zmieniły się	38,59%	37,12%	40,37%
Nieznacznie się pogorszyły	9,13%	9,85%	8,26%
Zdecydowanie się pogorszyły	1,66%	2,27%	0,92%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Zdecydowanie polepszyły się	15,97%	11,43%	20,27%
Nieznacznie polepszyły się	20,14%	15,71%	24,32%
Nie zmieniły się	31,25%	32,86%	29,73%
Nieznacznie się pogorszyły	24,31%	30%	18,92%
Zdecydowanie się pogorszyły	8,33%	10%	6,76%

Grupa: klasy VII +VIII

Jeżeli chodzi o dynamikę subiektywnej oceny osiągnięć naukowych uczniów warto zauważyć, że jakkolwiek wszyscy uczniowie klas młodszych wskazywali na fakt polepszenia się ich wyników w nauce, to deklarowały to częściej dziewczęta (27,27%) niż chłopcy (22,02%). Nieco inna sytuacja występuje wśród uczniów klas starszych, którzy są przekonani, że ich wyniki w nauce pogorszyły się (24,31%). Rozpatrując różnice na poziomie płci, to można stwierdzić, że o poprawie osiągnięć naukowych częściej przekonani są chłopcy (20,27%) niż dziewczęta (11,43%).

4. Określ Twoje obecne relacja z wychowawcą klasy?

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Jestem z nich całkowicie zadowolony(a)	46,47%	50,76%	41,28%
Ogólnie jestem z nich zadowolony(a)	30,29%	29,55%	31,19%
Trochę jestem zadowolony(a), a trochę nie jestem zadowolony(a)	14,94%	13,64%	16,51%
Ogólnie jestem z nich niezadowolony(a)	2,9%	2,27%	3,67%
Jestem z nich całkowicie niezadowolony(a)	2,07%	2,27%	1,83%
Trudno ocenić	3,32%	1,52%	5,5%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Jestem z nich całkowicie zadowolony(a)	41,67%	48,57%	35,14%
Ogólnie jestem z nich zadowolony(a)	32,64%	27,14%	37,84%
Trochę jestem zadowolony(a), a trochę nie jestem zadowolony(a)	16,67%	14,29%	18,92%
Ogólnie jestem z nich niezadowolony(a)	1,39%	0%	2,7%
Jestem z nich całkowicie niezadowolony(a)	3,47%	2,86%	4,05%
Trudno ocenić	4,17%	7,14%	1,35%

Grupa: klasy VII +VIII

Ogólnie rzecz biorąc uczniowie wszystkich klas są zadowoleni ze swoich relacji z wychowawcą klasy, jednak przekonanie to w większym stopniu wyrażają uczniowie klas młodszych (76,76%) niż starszych (74,31%). Uczniowie klas starszych częściej wykazują swoje niezadowolenie z obecnych relacji z wychowawcą klasy. Różnice występują również w rozbiciu na płeć uczniów. Zarówno wśród uczniów młodszych, jak i starszych dobre relacje z wychowawcą klasy wskazują dziewczęta (V-VI klasy-80,31%), (klasy VI-VII – 75,71%) niż chłopcy (odpowiednio 72,47% i 75,71%).

5. Jak Często Zdarza Ci się nie rozumieć tego, co mówi nauczyciel podczas lekcji?

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Codziennie	8,71%	9,09%	8,26%
Kilka razy w tygodniu	22,41%	18,94%	26,61%
Mniej więcej raz na tydzień	20,75%	21,21%	20,18%

Kilka razy w miesiącu	12,86%	11,36%	14,68%
Mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej	22,41%	24,24%	20,18%
Nie mam takich powodów	12,86%	15,15%	10,09%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Codziennie	9,72%	12,86%	6,76%
Kilka razy w tygodniu	28,47%	27,14%	29,73%
Mniej więcej raz na tydzień	28,47%	34,29%	22,97%
Kilka razy w miesiącu	9,72%	10%	9,46%
Mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej	14,58%	8,57%	20,27%
Nie mam takich powodów	9,03%	7,14%	10,81%

Grupa: klasy VII +VIII

Niezrozumienie treści zajęć podczas lekcji może mieć wiele przyczyn. Może wynikać z relacji z nauczycielami, z obszaru zainteresowań ucznia, jego zdolności, jak również z poziomu klasy (co wiąże się z programem nauczania), a to z kolei ma związek z obszarem zainteresowań. Spośród uczniów klas młodszych na częste niezrozumienie (codziennie, kilka razy w tygodniu, mniej więcej raz na tydzień) wskazuje nieco więcej niż połowa badanych – 51,87%. Z kolei wśród uczniów klas starszych ten wskaźnik wynosi 66,66%.

6. Według Twojej oceny ilu nauczycieli, z którymi masz lekcje jest sprawiedliwych w ocenianiu swoich uczniów?

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Mniej niż 10%	10,37%	12,12%	8,26%
Pomiędzy 10% a 25%	12,03%	11,36%	12,84%
Mniej niż połowa	12,45%	11,36%	13,76%
Większość	45,23%	45,45%	44,95%
Nie wiem	19,92%	19,7%	20,18%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Mniej niż 10%	3,47%	2,86%	4,05%
Pomiędzy 10% a 25%	16,67%	20%	13,51%
Mniej niż połowa	19,44%	18,57%	20,27%
Większość	50,69%	51,43%	50%
Nie wiem	9,72%	7,14%	12,16%

Grupa: klasy VII+VIII

Niezrozumienie treści podczas zajęć nie musi wynikać wprost z predyspozycji uczniów. Może być pochodną atmosfery panującej w szkole pomiędzy nauczycielami a uczniami. Można zauważyć, że 45,23% uczniów klas V-VI i 50,69% uczniów klas VII-VIII jest przekonanych o tym, że w ich szkole więcej niż połowa nauczycieli, z którymi mieli lekcje jest sprawiedliwych.

Reasumując zagadnienia odnoszące się do szkoły warto podkreślić, że Gmina jakkolwiek nie posiada zbyt wielkiego wpływu na treści nauczania, może i powinna wzmacniać tzw. kulturę szkoły, która jest w miarę obiektywnym spoiwem tworzącym ze szkoły jeden organizm.

RODZINA

7. Określ Twoje obecne relacje z matką/opiekunką?

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Jestem z nich całkowicie zadowolony(a)	79,67%	81,82%	77,06%
Ogólnie jestem z nich zadowolony(a)	12,86%	13,64%	11,93%
Trochę jestem zadowolony(a) a trochę nie jestem zadowolony(a)	4,98%	3,03%	7,34%
Ogólnie jestem z nich niezadowolony(a)	0,83%	0,76%	0,92%
Jestem z nich całkowicie niezadowolony(a)	0,41%	0%	0,92%

Trudno ocenić	1,24%	0,76%	1,83%
---------------	-------	-------	-------

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Jestem z nich całkowicie zadowolony(a)	72,22%	72,86%	71,62%
Ogólnie jestem z nich zadowolony(a)	12,5%	11,43%	13,51%
Trochę jestem zadowolony(a) a trochę nie jestem zadowolony(a)	9,72%	10%	9,46%
Ogólnie jestem z nich niezadowolony(a)	1,39%	0%	2,7%
Jestem z nich całkowicie niezadowolony(a)	2,08%	4,29%	0%
Trudno ocenić	2,08%	1,43%	2,7%

Grupa: klasy VII +VIII

Ważnym aspektem prawidłowego funkcjonowania dziecka w rzeczywistości szkolnej są odpowiednie relacje rodzinne. Zdarza się czasami, że uczniowie nie mają zapewnionych warunków nie tylko materialnych, ale też emocjonalnych do prawidłowego funkcjonowania w rzeczywistości szkolnej i rówieśniczej. Jednym z takich wskaźników jest subiektywna ocena obecnych relacji z matką lub opiekunką. Spośród ogółu badanych zdecydowana większość uczniów jest zadowolonych ze swoich relacji z matką/opiekunką. Wskaźnik ten jest wyższy wśród uczniów klas młodszych (92,53%) niż starszych (84,72%). Jeżeli chodzi o płeć badanych, można zauważyć tendencję wskazującą na to, że dziewczynki częściej niż chłopcy wskazują na swoje pozytywne relacje z matką/opiekunką.

8. Określ Twoje obecne relacje z ojcem/opiekunem?

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Jestem z nich całkowicie zadowolony(a)	73,44%	71,21%	76,15%
Ogólnie jestem z nich zadowolony(a)	14,11%	15,91%	11,93%
Trochę jestem zadowolony(a) a trochę nie jestem zadowolony(a)	4,56%	3,03%	6,42%
Ogólnie jestem z nich niezadowolony(a)	2,9%	3,03%	2,75%
Jestem z nich całkowicie niezadowolony(a)	0,41%	0,76%	0%
Trudno ocenić	4,56%	6,06%	2,75%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Jestem z nich całkowicie zadowolony(a)	54,17%	45,71%	62,16%
Ogólnie jestem z nich zadowolony(a)	14,58%	15,71%	13,51%
Trochę jestem zadowolony(a) a trochę nie jestem zadowolony(a)	11,81%	12,86%	10,81%
Ogólnie jestem z nich niezadowolony(a)	2,78%	0%	5,41%
Jestem z nich całkowicie niezadowolony(a)	6,94%	10%	4,05%
Trudno ocenić	9,72%	15,71%	4,05%

Grupa: klasy VII +VIII

Badani nieco gorzej oceniają swoje relacje z ojcem/opiekunem niż z matką/opiekunką. Także tutaj, podobnie jak przy ocenie związku z matką/opiekunką, na lepsze stosunki wskazują uczniowie klas młodszych (połączone kategorie: jestem z nich całkowicie zadowolony(a), ogólnie jestem zadowolony(a) – 87,55%, niż starszych (odpowiednio 68,75%).

9. Określ Twoje relacje z rodzeństwem?

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Nie mam rodzeństwa	20,33%	2,21%	19,27%
Jestem z nich całkowicie zadowolony(a)	43,15%	44,7%	41,28%
Ogólnie jestem z nich zadowolony(a)	19,92%	21,21%	18,35%
Trochę jestem zadowolony(a) a trochę nie jestem zadowolony(a)	8,71%	7,58%	10,09%
Ogólnie jestem z nich niezadowolony(a)	3,32%	2,27%	4,59%

Jestem z nich całkowicie niezadowolony(a)	2,07%	1,52%	2,75%
Trudno ocenić	2,49%	1,52%	3,67%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Nie mam rodzeństwa	25,69%	25,71%	25,68%
Jestem z nich całkowicie zadowolony(a)	25%	24,29%	25,68%
Ogólnie jestem z nich zadowolony(a)	24,31%	24,29%	24,32%
Trochę jestem zadowolony(a) a trochę nie jestem zadowolony(a)	14,58%	15,71%	13,51%
Ogólnie jestem z nich niezadowolony(a)	2,78%	1,43%	4,05%
Jestem z nich całkowicie niezadowolony(a)	4,86%	5,71%	4,05%
Trudno ocenić	2,78%	2,86%	2,7%

Grupa: klasy VII +VIII

W kwestionariuszu ankiety postawiono pytanie o relacje z rodzeństwem. Spośród badanych (20,33% klasy V-VI, 25,69% klasy VII-VII) zadeklarowało, że nie ma rodzeństwa. Pozostali swoje kontakty z rodzeństwem nie oceniają tak dobrze jak z rodzicami. Na zadowolenie wskazuje 63,07% ogółu badanych w klasach młodszych i 49,31% ogółu badanych w klasach starszych. Można zauważyć, że dziewczęta (48,58%) z klas starszych rzadziej niż chłopcy (50%) są zadowolone ze swoich relacji w rodzeństwem.

10. Określ Twoje relacje z kolegami i koleżankami w szkole?

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Jestem z nich całkowicie zadowolony(a)	35,27%	31,82%	39,45%
Ogólnie jestem z nich zadowolony(a)	36,93%	37,12%	36,7%
Trochę jestem zadowolony(a) a trochę nie jestem zadowolony(a)	19,5%	21,97%	16,51%
Ogólnie jestem z nich niezadowolony(a)	4,15%	4,55%	3,67%
Jestem z nich całkowicie niezadowolony(a)	0,41%	0,76%	0%
Trudno ocenić	3,73%	3,79%	3,67%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Jestem z nich całkowicie zadowolony(a)	34,72%	32,86%	62,16%
Ogólnie jestem z nich zadowolony(a)	31,94%	15,71%	13,51%
Trochę jestem zadowolony(a) a trochę nie jestem zadowolony(a)	20,83%	12,86%	10,81%
Ogólnie jestem z nich niezadowolony(a)	3,47%	12,86%	5,41%
Jestem z nich całkowicie niezadowolony(a)	1,39%	10%	4,05%
Trudno ocenić	7,65%	15,71%	4,06%

Grupa: klasy VII +VIII

Kolejne pytanie dotyczy oceny relacji z koleżankami i kolegami w szkole, które ankietowani oceniają lepiej niż z rodzeństwem. Jeżeli chodzi o porównanie w dwóch grupach poziomu klasy, można powiedzieć, że uczniowie klas młodszych (72,2%) lepiej oceniają swoje kontakty koleżeńskie niż uczniowie klas starszych (66,66%). W obu grupach wiekowych ze swoich relacji częściej są zadowoleni chłopcy (klasy V-VI 76,15%, klasy VII-VII 75,67%) niż dziewczęta (klasy V-VI 68,94%, klasy VII-VIII 48,57%).

11. Czy w Twoim domu rodzinnym mieszkali dziadkowie?

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Tak i nadal mieszkają	39%	43,13%	33,94%
Tak ale obecnie nie mieszkają	12,86%	10,61%	15,6%
Nie	48,13%	46,21%	50,46%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
--	---------	-------------	---------

Tak i nadal mieszkają	37,5%	37,14%	37,84%
Tak ale obecnie nie mieszkają	15,28%	15,71%	14,86%
Nie	47,22%	47,14%	47,3%

Grupa: klasy VII+VIII

Kolejna seria pytań odnosi się do relacji z dziadkami. Chodziło nie tylko o zbadanie związku z dziadkami, ale również o to jak wygląda struktura rodzinna ankietowanych. Warto podkreślić, że proces kształtowania się osobowości młodzieży odbywa się także poprzez obcowanie z dziadkami, dla których wnuczeta stają się jednymi z najważniejszych osób na świecie, a poprzez swoje doświadczenie i mądrość życiową mogą oni być cennymi nauczycielami życia. Spośród ankietowanych 39% klasy V-VI, 37,5% klasy VII-VIII mieszka z rodzinach poszerzonych (czyli co najmniej z jednym z dziadków). 12,86% uczniów klas V-VII i 15,25% uczniów klas VII-VIII kiedyś mieszkało, ale już nie mieszka ze swoimi dziadkami. Jeżeli chodzi zarówno o poziom klasy, jak i płeć, to nie odnotowano istotnych różnic statystycznych.

12. Określ Twoje obecne relacje z dziadkiem?

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Jestem z nich całkowicie zadowolony(a)	56,43%	53,03%	60,55%
Ogólnie jestem z nich zadowolony(a)	16,6%	21,21%	11,01%
Trochę jestem zadowolony(a) a trochę nie jestem zadowolony(a)	5,39%	5,3%	5,5%
Ogólnie jestem z nich niezadowolony(a)	0,41%	0%	0,92%
Jestem z nich całkowicie niezadowolony(a)	1,66%	0,76%	2,75%
Trudno ocenić	0%	0%	0%
Nie mam już dziadka	19,5%	19,7%	19,27%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Jestem z nich całkowicie zadowolony(a)	43,06%	48,57%	37,84%
Ogólnie jestem z nich zadowolony(a)	18,75%	17,14%	20,27%
Trochę jestem zadowolony(a) a trochę nie jestem zadowolony(a)	7,64%	5,71%	9,46%
Ogólnie jestem z nich niezadowolony(a)	1,39%	0%	2,7%
Jestem z nich całkowicie niezadowolony(a)	2,08%	1,43%	2,7%
Trudno ocenić	0%	0%	0%
Nie mam już dziadka	27,08%	27,14%	27,03%

Grupa: klasy VII+VIII

Gdyby połączyć kategorie odpowiedzi wskazujące pozytywne relacje z dziadkiem w jedną kategorię, a negatywne w drugą, można powiedzieć, że 73,03% ankietowanych (klasy V-VI) i 61,81% ankietowanych (klasy VII-VIII) pozytywnie ocenia swoje kontakty z dziadkiem. Spośród ankietowanych bardzo mały odsetek negatywnie ocenia swoje relacje z dziadkiem (2,07 klasy V-VI, 3,47% klasy VII-VIII).

13. Określ Twoje obecne relacje z babcią?

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Jestem z nich całkowicie zadowolony(a)	73,03%	69,7%	77,06%
Ogólnie jestem z nich zadowolony(a)	13,28%	15,15%	11,01%
Trochę jestem zadowolony(a) a trochę nie jestem zadowolony(a)	6,22%	6,06%	6,42%
Ogólnie jestem z nich niezadowolony(a)	0,41%	0%	0,92%
Jestem z nich całkowicie niezadowolony(a)	0,88%	0,76%	0,92%
Trudno ocenić	0%	0%	0%
Nie mam już babci	6,22%	8,33%	3,67%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Jestem z nich całkowicie zadowolony(a)	68,06%	72,86%	63,51%

Ogólnie jestem z nich zadowolony(a)	18,75%	15,71%	21,62%
Trochę jestem zadowolony(a) a trochę nie jestem zadowolony(a)	4,17%	2,86%	5,41%
Ogólnie jestem z nich niezadowolony(a)	2,08%	1,43%	2,7%
Jestem z nich całkowicie niezadowolony(a)	1,39%	1,43%	1,35%
Trudno ocenić	0%	0%	0%
Nie mam już babci	5,56%	5,71%	5,41%

Grupa: klasy VII+VIII

Ankietowani wyżej oceniają pozytywne relacje z babcią (86,31% klasy V-VI 86,81% klasy VII-VIII) niż z dziadkiem (73,03% klasy V-VI, 61,81% klasy VII-VIII). Jakkolwiek bardzo dobre związki z babcią wynikać mogą z faktu sprawowania opieki nad wnukami, to porównując rozkład odpowiedzi pomiędzy klasami, można zauważyć, że uczniowie klas starszych nieco gorzej oceniają swoje relacje z babcią.

14. Kto lub co najbardziej kształtuje Twoje wyobrażenia na temat małżeństwa i rodziny?. Możesz zaznaczyć więcej niż 1 odpowiedź.

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Rodzice/opiekunowie	68,46%	65,15%	72,48%
Starsze rodzeństwo	12,45%	12,88%	11,93%
Dziadkowie	17,43%	15,15%	20,18%
Krewni spoza najbliższej rodziny	6,22%	5,3%	7,34%
Przyjaciele	21,58%	25%	17,43%
Znajomi	12,03%	6,82%	18,35%
Nauczyciele	9,13%	6,06%	12,84%
Kościół	5,81%	3,79%	8,26%
Grupy religijne	0,83%	0,76%	0,92%
Przekazy prasowe	1,66%	0,76%	2,75%
Telewizja	4,56%	1,52%	8,26%
Internet	13,28%	10,61%	16,51%
Gry wideo	6,64%	0,76%	13,76%
Literatura piękna	2,49%	2,27%	2,75%
Ja sam(a)	25,31%	22,73%	28,44%
Inne osoby	7,05%	5,3%	9,17%
Coś jeszcze innego	7,05%	6,06%	8,26%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Rodzice/opiekunowie	59,72%	60%	59,46%
Starsze rodzeństwo	9,03%	7,14%	10,81%
Dziadkowie	27,08%	35,71%	18,92%
Krewni spoza najbliższej rodziny	15,28%	18,57%	12,16%
Przyjaciele	29,17%	31,43%	27,03%
Znajomi	19,44%	21,43%	17,57%
Nauczyciele	11,81%	8,57%	14,86%
Kościół	8,33%	5,71%	10,81%
Grupy religijne	1,39%	2,86%	0%
Przekazy prasowe	0,69%	1,43%	0%
Telewizja	9,72%	10%	9,46%
Internet	27,78%	31,43%	24,32%
Gry wideo	9,03%	4,29%	13,51%
Literatura piękna	8,33%	11,43%	5,41%
Ja sam(a)	51,39%	47,14%	55,41%
Inne osoby	11,11%	10%	12,16%
Coś jeszcze innego	19,44%	15,71%	22,97%

Grupa: klasy VII+VIII

Spośród ogółu badanych największy wpływ na kształtowanie wyobrażeń o małżeństwie i rodzinie, ma w opinii ankietowanych rodzina (80,91% klasy młodsze, 68,75% klasy starsze), następnie sami ankietowani (25,31% klasy młodsze, 51,39% klasy starsze), przyjaciele (21,58% klasy młodsze, 29,17% klasy starsze), dziadkowie (17,43% klasy młodsze, 27,08% klasy starsze). Można zatem powiedzieć, że największy wpływ na kształtowanie wyobrażeń o małżeństwie i rodzinie mają tradycyjne źródła wiedzy i doświadczenia rodzinne. Jeżeli chodzi o różnice wyznaczone przez poziom klasy, to można zauważyć, że uczniowie klas młodszych częściej niż pozostali wskazują na dużą rolę rodziców/opiekunów 68,46%, rzadziej jednak przypisując tę rolę samym sobie (25,31%). Można zatem stwierdzić, że wśród młodych ludzi wzorem małżeństwa są rodzice.

15. Co jest dla Ciebie najważniejsze w życiu?. Zaznacz maksymalnie 7 odpowiedzi.

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Dobra praca w dorosłym życiu	46,89%	40,91%	54,13%
Rozwijanie swoich zainteresowań/hobby	51,45%	54,55%	47,71%
Spełnianie ambicji rodziców/opiekunów	12,03%	9,09%	15,6%
Posiadanie dużych pieniędzy	16,6%	10,61%	23,85%
Dobre wykształcenie	27,39%	23,48%	32,11%
Miłość na całe życie	43,15%	42,42%	44,04%
Przyjaciele	40,25%	45,45%	33,94%
Uczciwość	14,11%	14,39%	13,76%
Nadzieja	4,15%	6,06%	1,83%
Sprawiedliwość	1,66%	17,42%	15,6%
Zdolność przebaczenia	2,07%	1,52%	2,75%
Udane życie osobiste	11,2%	9,85%	12,84%
Otwartość dla innych	3,32%	4,55%	1,83%
Poszanowanie innych ludzi	3,37%	6,06%	0,92%
Poczucie bycia przydatnym, potrzebnym	4,98%	7,58%	1,83%
Szacunek u innych ludzi	13,69%	17,42%	9,17%
Możliwość angażowania się w życie społeczne	0,83%	0,76%	0,92%
Moja obecna rodzina	30,29%	32,58%	27,52%
Posiadanie dzieci w przyszłości	12,03%	11,36%	12,84%
Dobre zdrowie	28,22%	31,06%	24,77%
Sprawność fizyczna	9,13%	7,58%	11,01%
Spokój w życiu	8,3%	6,06%	11,01%
Bóg	13,69%	10,61%	17,43%
Patriotyzm, dobro ojczyzny	10,37%	12,12%	8,26%
Wolność głoszenia własnych poglądów	4,15%	5,3%	2,75%
Wyjazdy, podróże	7,88%	6,82%	9,17%
Rozrywka, zabawa	10,37%	9,09%	11,93%
Życie pełne przygód i wrażeń	15,5%	21,21%	17,43%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Dobra praca w dorosłym życiu	59,03%	44,29%	72,97%
Rozwijanie swoich zainteresowań/hobby	51,39%	45,71%	56,76%
Spełnianie ambicji rodziców/opiekunów	9,72%	11,43%	8,11%
Posiadanie dużych pieniędzy	22,92%	12,86%	32,43%
Dobre wykształcenie	44,44%	44,29%	44,59%
Miłość na całe życie	59,72%	67,14%	52,7%
Przyjaciele	55,56%	58,57%	52,7%
Uczciwość	27,78%	31,43%	24,32%
Nadzieja	4,86%	5,71%	4,05%
Sprawiedliwość	20,83%	17,14%	24,32%
Zdolność przebaczenia	7,64%	11,43%	4,05%
Udane życie osobiste	22,92%	17,14%	28,38%
Otwartość dla innych	6,94%	4,29%	9,46%

Poszanowanie innych ludzi	6,25%	7,14%	5,41%
Poczucie bycia przydatnym, potrzebnym	14,58%	10%	18,92%
Szacunek u innych ludzi	13,19%	18,57%	8,11%
Możliwość angażowania się w życie społeczne	3,47%	5,71%	1,35%
Moja obecna rodzina	27,08%	35,71%	18,92%
Posiadanie dzieci w przyszłości	11,11%	12,86%	9,46%
Dobre zdrowie	33,33%	35,71%	31,08%
Sprawność fizyczna	13,89%	14,29%	13,51%
Spokój w życiu	6,94%	11,43%	2,7%
Bóg	11,81%	10%	13,51%
Patriotyzm, dobro ojczyzny	9,03%	5,71%	12,16%
Wolność głoszenia własnych poglądów	2,78%	4,29%	1,35%
Wyjazdy, podróże	9,03%	8,57%	9,46%
Rozrywka, zabawa	13,89%	10%	17,57%
Życie pełne przygód i wrażeń	16,67%	21,43%	12,16%

Grupa: klasy VII+VIII

Wśród badanych najbardziej cenionymi wartościami są: miłość na całe życie (43,15% klasy młodsze, 59,72% klasy starsze), dobra praca w dorosłym życiu (46,89% klasy młodsze, 59,03% klasy starsze), przyjaciele (40,25% klasy młodsze, 55,56% starsze), jak również rozwijanie swoich zainteresowań i hobby (51,45% klasy młodsze, 51,39% klasy starsze). Należy zauważyć, że zarówno uczniowie klas młodszych (10,37%) jak i starszych (9,03%) mają w jakiś sposób wykształconą potrzebę patriotyzmu i troski o dobro ojczyzny.

Ludzie zawsze działają w otoczeniu innych. Nawet gdy na pozór działamy sami, treścią naszego życia cały czas pozostaje inny człowiek lub grupa ludzi.

Relacje z rodzicami lub opiekunami mogą świadczyć o niskim kapitale społecznym, jak również o ukrytych patologiami społecznych i negatywnych relacjach w rodzinie. Wyniki badań są wskazówką dla organizacji społecznych, działających na terenie gminy do podejmowania inicjatyw na rzecz wzmocnienia roli rodziny i pielęgnowania więzi rodzinnych.

ZDROWIE – czas wolny

16. W jaki sposób najchętniej spędzasz czas wolny?. Możesz zaznaczyć więcej niż 1 odpowiedź.

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Uprawiam sport	37,17%	29,55%	48,62%
Oglądam telewizję	23,24%	18,18%	29,36%
Czytam książkę	19,5%	21,21%	17,43%
Gotuję	8,3%	9,85%	6,42%
Spotykam się z kolegami/koleżankami	41,08%	50%	30,28%
Sprzątam/wykonuję prace domowe	21,58%	27,27%	14,68%
Surfuje po internecie	25,31%	21,97%	29,36%
Robię coś na smartfonie/telefonie (gram w gry, oglądam filmy itp.)	32,37%	27,27%	38,53%
Oddaję się swoim zainteresowaniom/hobby	32,78%	38,64%	25,69%
Robię coś innego	15,77%	13,64%	18,35%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Uprawiam sport	34,72%	32,86%	36,49%
Oglądam telewizję	29,86%	28,57%	31,08%
Czytam książkę	20,143%	24,29%	16,22%
Gotuję	8,33%	14,29%	2,7%
Spotykam się z kolegami/koleżankami	47,22%	45,71%	48,65%
Sprzątam/wykonuję prace domowe	20,14%	24,29%	16,22%
Surfuje po internecie	40,28%	32,86%	47,3%
Robię coś na smartfonie/telefonie (gram w gry,	49,31%	42,86%	55,41%

oglądam filmy itp.)			
Oddaję się swoim zainteresowaniom/hobby	41,67%	41,43%	41,89%
Robię coś innego	22,22%	25,71%	18,92%

Grupa: klasy VII+VIII

Powszechnie panująca opinia pozwala twierdzić, że młodzi ludzie bardzo wysoko cenią sobie czas wolny, traktując go jako przeznaczony tylko dla nich. W kwestionariuszu ankiety postawiono im pytanie w jaki sposób najchętniej spędzają wolny czas poza lekcjami, zebrane wyniki wskazują, że najchętniej spotykają się ze znajomymi (41,08% klasy młodsze, 47,22% klasy starsze), chętnie korzystają ze smartfonów lub tabletów (32,37% klasy młodsze, 49,31% klasy starsze). Sport plasuje się na dalszym miejscu (38,17% klasy młodsze, 34,72% klasy starsze).

ZDROWIE – aktywność fizyczna i samoocena stanu zdrowia

17. Czy uprawiasz jakiś sport, poza lekcjami w-f w szkole?. Możesz zaznaczyć więcej niż 1 odpowiedź.

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Nie uprawiam żadnego sportu	9,96%	10,61%	9,17%
Aerobik	0,83%	1,52%	0%
Taniec	17,43%	28,79%	3,67%
Bieganie/jogging/nordic walking	9,13%	7,58%	11,01%
Jazda na rowerze	37,76%	35,61%	40,37%
Jazda na nartach/inne sporty zimowe	11,2%	11,36%	11,01%
Pływanie	34,84%	34,09%	35,78%
Gra w piłkę nożną	25,31%	4,55%	50,46%
Koszykówka	10,37%	3,03%	19,27%
Siatkówka	18,67%	14,39%	23,85%
Piłka ręczna	4,56%	0,76%	9,17%
Rugby	1,66%	1,52%	1,83%
Gry zespołowe	7,47%	5,3%	10,09%
Karate/Judo lub sztuki walki	8,71%	11,36%	5,5%
Jazda na wrotkach, rolkach, fiszkach	16,6%	26,52%	4,59%
Gimnastyka	12,86%	21,21%	2,75%
Wyczynowa jazda na rowerze/motorze	5,39%	2,27%	9,17%
Jazda konna	5,39%	9,09%	0,92%
Sporty militarne ?ASG?	2,49%	0,76%	4,59%
Wędkowanie	6,22%	4,55%	8,26%
Inne	14,94%	15,15%	14,68%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Nie uprawiam żadnego sportu	14,58%	12,86%	16,22%
Aerobik	2,08%	0%	4,05%
Taniec	6,25%	11,43%	1,35%
Bieganie/jogging/nordic walking	9,27%	12,86%	6,67%
Jazda na rowerze	39,58%	30%	48,65%
Jazda na nartach/inne sporty zimowe	15,97%	15,71%	16,22%
Pływanie	25,69%	25,71%	25,68%
Gra w piłkę nożną	21,53%	7,14%	35,14%
Koszykówka	6,94%	4,29%	9,46%
Siatkówka	28,47%	30%	27,03%
Piłka ręczna	2,78%	1,43%	4,05%
Rugby	0,69%	0%	1,35%
Gry zespołowe	6,94%	1,43%	12,16%
Karate/Judo lub sztuki walki	5,56%	2,86%	8,11%
Jazda na wrotkach, rolkach, fiszkach	17,36%	30%	5,41%

Gimnastyka	12,5%	15,71%	9,46%
Wyczynowa jazda na rowerze/motorze	11,81%	2,86%	20,27%
Jazda konna	6,94%	11,43%	2,7%
Sporty militarne ?ASG?	6,94%	2,86%	10,81%
Wędkowanie	9,03%	4,29%	13,51%
Inne	25,69%	22,86%	28,38%

Grupa: klasy VII+VIII

Zgodnie z podstawą programową szkoła ma zapewnić nie tylko odpowiednie warunki do łagodnego wprowadzenia dziecka w świat wiedzy, przygotowania do wykonywania obowiązków ucznia oraz wdrażać je do samorozwoju, ale również wspierać rozwój fizyczny, psychiczny, intelektualny i społeczny oraz ukształtować zwyczaj aktywności fizycznej i troski o zdrowie w okresie całego życia. Wyniki badań wskazują, że aktywność fizyczna uczniów w rozbiciu na poziom klasy niewiele się zmienia. Zarówno wśród uczniów klas młodszych jak (37,76%) jak i starszych (39,586%) dominującą formą aktywności fizycznej jest jazda na rowerze. W klasach młodszych na następnym miejscu dominuje pływanie 34,85%, natomiast w klasach starszych siatkówka (28,47%). Wyniki badań w rozbiciu na wiek i płeć uczniów niewiele się różnią.

18. Jak często uprawiasz sport, poza lekcjami w-f w szkole?

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Codziennie	24,48%	26,52%	22,02%
Kilka razy w tygodniu	47,3%	43,18%	52,29%
Mniej więcej raz w tygodniu	11,2%	14,39%	7,34%
Kilka razy w miesiącu	7,47%	6,82%	8,26%
Mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej	4,98%	3,79%	6,42%
W ogóle nie uprawiam sportu	4,56%	5,3%	3,67%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Codziennie	22,92%	18,57%	27,03%
Kilka razy w tygodniu	41,67%	44,29%	39,19%
Mniej więcej raz w tygodniu	10,42%	5,71%	14,86%
Kilka razy w miesiącu	6,94%	8,57%	5,41%
Mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej	9,03%	12,86%	5,41%
W ogóle nie uprawiam sportu	9,03%	10%	8,11%

Grupa: klasy VII+VIII

Częstotliwość uprawiania sportu zmienia się wraz z wiekiem badanych. Im uczniowie starsi, tym jest ona mniejsza. Spośród uczniów młodszych 47,3% uprawia sport przynajmniej raz na tydzień, natomiast wśród uczniów starszych wskaźnik ten wynosi 41,67%. Wraz z wiekiem powiększa się również dysproporcja pomiędzy dziewczętami a chłopcami. Spośród grupy uczniów starszych 44,29% dziewcząt uprawia sport przynajmniej raz w tygodniu, dla chłopców wskaźnik ten wynosi 39,19%

19. Jak oceniasz swoją sprawność fizyczną?

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Bardzo dobrze	33,61%	32,58%	34,86%
Raczej dobrze	37,76%	43,94%	30,28%
Ani dobrze, ani źle	22,41%	18,18%	27,52%
Raczej źle	1,66%	0,76%	2,75%
Bardzo źle	0,41%	0,76%	0%
Trudno ocenić	4,15%	3,79%	4,59%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Bardzo dobrze	31,25%	37,14%	25,68%
Raczej dobrze	36,11%	31,43%	40,54%

Ani dobrze, ani źle	25%	25,71%	24,32%
Raczej źle	2,78%	4,29%	1,35%
Bardzo źle	2,08%	0%	4,05%
Trudno ocenić	2,78%	1,43%	4,05%

Grupa: klasy VII+VIII

Aktywność fizyczna ma niewątpliwie przełożenie na subiektywną ocenę swojego stanu zdrowia i kondycji fizycznej. Kondycja fizyczna związana jest jednak z wiekiem badanych. Uczniowie młodsi częściej wskazują na dobrą kondycję (71,37%), podczas gdy uczniowie z klas starszych już rzadziej (67,36%). W grupie uczniów starszych, podobnie jak w przypadku częstotliwości uprawiania sportu, pogłębia się różnica pomiędzy dziewczętami a chłopcami. 68,57% dziewcząt z grupy starszej i 66,22% chłopców dobrze ocenia swoją sprawność fizyczną.

20. Jak Ogólnie oceniasz swój obecny stan zdrowia?

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Bardzo dobrze	47,3%	49,24%	44,95%
Raczej dobrze	41,91%	39,39%	44,95%
Ani dobrze, ani źle	9,54%	10,61%	8,26%
Raczej źle	0,83%	0%	1,83%
Bardzo źle	0,41%	0,76%	0%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Bardzo dobrze	39,58%	30%	48,65%
Raczej dobrze	43,75%	50%	37,84%
Ani dobrze, ani źle	13,89%	14,29%	13,51%
Raczej źle	2,78%	5,71%	0%
Bardzo źle	0%	0%	0%

Grupa: klasy VII+VIII

Stan zdrowia lepiej oceniają respondenci z klas młodszych (89,21%) niż starszych (83,33%). Spośród ogółu badanych chłopcy (klasy V-VI 89,90%, klasy VII-VIII 86,49%) lepiej oceniają swój stan zdrowia niż dziewczęta (klasy V-VI 88,78%, klasy VII-VIII 80%).

21. Jak często czujesz się niewyspany(a)?

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Codziennie	22,82%	21,21%	24,77%
Kilka razy w tygodniu	32,37%	31,82%	33,03%
Mniej więcej raz na tydzień	15,35%	17,42%	12,84%
Kilka razy w tygodniu	9,96%	10,61%	9,17%
Mniej więcej raz w miesiącu	6,22%	3,79%	9,17%
Nie mam problemów ze snem	13,28%	15,15%	11,01%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Codziennie	31,94%	35,71%	28,38%
Kilka razy w tygodniu	34,03%	38,57%	29,73%
Mniej więcej raz na tydzień	11,11%	7,14%	14,86%
Kilka razy w tygodniu	4,17%	2,86%	5,41%
Mniej więcej raz w miesiącu	9,03%	8,57%	9,46%
Nie mam problemów ze snem	9,72%	7,14%	12,16%

Grupa: klasy VII+VIII

Na subiektywne odczucie stanu zdrowia ma również wpływ poczucie niewyspania. Spośród ogółu badanych 22,82% uczniów klas młodszych i 31,94% uczniów klas starszych czuje się niewyspanych codziennie.

Uczniowie klas starszych (34,03%) częściej niż uczniowie klas młodszych (32,37%) wskazują na niewyspanie kilka razy w tygodniu. Tylko 13,28% uczniów klas młodszych i 9,72% uczniów klas starszych podaje, że nie mają problemów ze snem.

ZDROWIE – zwyczaje żywieniowe

22. Gdzie najczęściej spożywasz śniadanie?

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
W domu	80,91%	70,08%	84,4%
W szkole	12,45%	15,91%	8,26%
W innym miejscu poza szkołą i domem	0,41%	0%	0,92%
Najczęściej nie jem śniadania	6,22%	6,06%	6,42%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
W domu	71,53%	65,71%	77,03%
W szkole	17,36%	20%	14,86%
W innym miejscu poza szkołą i domem	0%	0%	0%
Najczęściej nie jem śniadania	11,11%	14,29%	8,11%

Grupa: klasy VII+VIII

U uczniów powszechne jest spożywanie śniadań w domu. Znacznie częściej są to chłopcy (84,4% klasy młodsze, 77,03% klasy starsze). Wśród uczniów klas starszych do niespożywania śniadania przyznaje się 11,11% uczniów, z czego 14,29% dziewcząt i 8,11% chłopców. W klasach młodszych 6,22 % uczniów nie je śniadania, z czego 6,06% to dziewczęta, 6,42% są to chłopcy

23. Gdzie najczęściej spożywasz obiad?

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
W domu	82,57%	82,58%	82,57%
W szkole	15,77%	15,15%	16,51%
W innym miejscu poza szkołą i domem	0,83%	0,76%	0,92%
Najczęściej nie jem obiadów	0,83%	1,52%	0%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
W domu	88,89%	91,43%	86,49%
W szkole	10,42%	7,14%	13,51%
W innym miejscu poza szkołą i domem	0%	0%	0%
Najczęściej nie jem obiadów	0,69%	1,43%	0%

Grupa: klasy VII+VIII

Obiad, jako główny posiłek dnia spożywa prawie każdy uczeń, spośród których (82,57% klasy młodsze, 88,89% klasy starsze) jada go w domu. Jakkolwiek pomiędzy grupami wiekowymi respondentów nie zachodzą wyraźne różnice, to można zauważyć, że dziewczęta częściej obiad jedzą w domu, natomiast chłopcy w szkole.

24. Gdzie najczęściej spożywasz podwieczorek?

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
W domu	61,83%	57,78%	66,97%
W szkole	3,73%	3,79%	3,67%
W innym miejscu poza szkołą i domem	3,31%	3,79%	2,75%
Najczęściej nie jem podwieczorków	31,12%	34,85%	26,61%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
W domu	56,94%	51,43%	61,216%
W szkole	2,08%	2,86%	1,35%

W innym miejscu poza szkołą i domem	0,69%	0%	1,35%
Najczęściej nie jem podwieczorków	40,28%	45,71%	35,14%

Grupa: klasy VII+VIII

Podwieczorek zazwyczaj należy do tych posiłków, które są nieprzymusowe, jednak spożyte w odpowiedniej godzinie pozwalają na zaspokojenie głodu w odstępie czasowym dzielącym obiad od kolacji. Spośród ogółu respondentów większość (61,85% klasy młodsze, 56,94% klasy starsze) spożywa podwieczorek w domu. 31,12% badanych uczniów klas młodszych i 40,28% uczniów klas starszych nie spożywa podwieczorków.

25. Gdzie najczęściej spożywasz kolację?

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
W domu	94,19%	93,18%	95,41%
W szkole	1,24%	0,76%	1,83%
W innym miejscu poza szkołą i domem	0,41%	0,76%	0%
Najczęściej nie jem kolacji	4,15%	5,5%	2,75%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
W domu	95,83%	92,86%	98,65%
W szkole	0%	0%	0%
W innym miejscu poza szkołą i domem	0%	0%	0%
Najczęściej nie jem kolacji	4,17%	7,14%	1,35%

Grupa: klasy VII+VIII

Kolacja jest tym posiłkiem, który spożywa niemal każdy uczeń (94,19% klasy młodsze, 95,83% klasy starsze). Spośród ogółu badanych z kolacji częściej rezygnują dziewczęta (5,5% w klasach młodszych, 7,14% w klasach starszych) niż chłopcy (2,75% w klasach młodszych, 1,35% w klasach starszych).

Analizując wyniki warto zwrócić uwagę na miejsce spożywania śniadań, obiadów i kolacji. Tabele odnoszące się do spożywania tych trzech posiłków dokładnie przedstawiają nie tylko miejsce ich spożywania, ale także częstotliwość.

ZDROWIE – używki (alkohol, papierosy, inne)

26.Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy widziałeś kogoś ze swoich rówieśników kto:	Wszyscy					
	Wcale	Mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej	Kilka razy w miesiącu	Mniej więcej raz na tydzień	Kilka razy w tygodniu	Codziennie
pałił papierosa	71,78%	11,62%	2,9%	2,49%	4,56%	6,64%
pałił marihuanę	95,85%	2,07%	0%	0,83%	0,41%	0,83%
zażywał dopalaczy	98,76%	0%	0,41%	0%	0%	0,83%
pił piwo	73,44%	10,79%	7,47%	1,66%	2,9%	3,73%
pił wino	85,48%	8,3%	2,9%	1,24%	0,83%	1,24%
pił wódkę	84,65%	7,88%	4,56%	0,83%	0,83%	1,24%
pił szampana	78,42%	12,86%	3,73%	1,24%	2,49%	1,24%
pił drinka	89,21%	5,81%	1,24%	1,66%	0,83%	1,24%

Grupa: klasy V+VI

26.Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy widziałeś kogoś ze swoich rówieśników kto:	Dziewczynki					
	Wcale	Mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej	Kilka razy w miesiącu	Mniej więcej raz na tydzień	Kilka razy w tygodniu	Codziennie
pałił papierosa	68,18%	14,39%	3,79%	0,76%	7,58%	5,3%

pałił marihuanę	95,45%	3,79%	0%	0%	0,76%	0%
zażywał dopalaczy	100%	0%	0	0%	0%	0,83%
pił piwo	75%	9,85%	8,33%	1,52%	3,79%	1,52%
pił wino	88,64%	7,58%	1,52%	0,76%	0,76%	0,76%
pił wódkę	97,88%	6,06%	2,27%	1,52%	1,52%	0,76%
pił szampana	81,82%	9,85%	4,55%	0,76%	3,03%	0%
pił drinka	93,94%	3,03%	0,76%	0,76%	1,52%	0%

Grupa: klasy V+VI

26. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy widziałeś kogoś ze swoich rówieśników kto:	Chłopcy					
	Wcale	Mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej	Kilka razy w miesiącu	Mniej więcej raz na tydzień	Kilka razy w tygodniu	Codziennie
pałił papierosa	76,15%	8,26%	1,83%	4,59%	0,92%	8,26%
pałił marihuanę	96,33%	0%	0%	1,83%	0%	1,83%
zażywał dopalaczy	97,25%	0%	0,92%	0%	0%	1,83%
pił piwo	71,56%	11,93%	6,42%	1,83%	1,83%	6,42%
pił wino	81,65%	9,7%	4,59%	1,83%	0,92%	1,83%
pił wódkę	80,73%	10,09%	7,34%	0%	0%	1,83%
pił szampana	74,31%	16,51%	2,75%	1,834%	1,83%	2,75%
pił drinka	83,49%	9,17%	1,83%	2,75%	0%	2,75%

Grupa: klasy V+VI

26. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy widziałeś kogoś ze swoich rówieśników kto:	Wszyscy					
	Wcale	Mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej	Kilka razy w miesiącu	Mniej więcej raz na tydzień	Kilka razy w tygodniu	Codziennie
pałił papierosa	34,72%	21,53%	10,42%	9,72%	10,42%	13,19%
pałił marihuanę	84,72%	4,86%	1,39%	2,08%	2,78%	4,17%
zażywał dopalaczy	89,58%	3,47%	0%	0%	3,47%	3,47%
pił piwo	52,08%	17,36%	11,11%	7,64%	6,94%	4,86%
pił wino	74,31%	11,11%	4,17%	5,56%	1,39%	3,47%
pił wódkę	67,36%	15,97%	5,56%	4,17%	2,78%	4,17%
pił szampana	59,72%	25%	4,86%	5,56%	1,39%	3,47%
pił drinka	79,86%	7,64%	4,86%	2,08%	2,08%	3,47%

Grupa: klasy VII+VIII

26. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy widziałeś kogoś ze swoich rówieśników kto:	Dziewczynki					
	Wcale	Mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej	Kilka razy w miesiącu	Mniej więcej raz na tydzień	Kilka razy w tygodniu	Codziennie
pałił papierosa	30%	21,43%	15,71%	5,71%	17,14%	10%
pałił marihuanę	85,71%	5,71%	2,86%	1,43%	2,86%	1,43%
zażywał dopalaczy	91,43%	4,29%	0%	0%	2,86%	1,43%
pił piwo	50%	21,43%	15,71%	4,29%	5,71%	2,86%
pił wino	71,43%	17,14%	5,71%	5,71%	0%	0%
pił wódkę	62,86%	21,43%	7,14%	5,71%	2,86%	0%
pił szampana	58,57%	30%	4,29%	5,71%	1,43%	0%
pił drinka	82,86%	10%	5,71%	1,43%	0%	0%

Grupa: klasy VII+VIII

26. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy widziałeś kogoś ze swoich rówieśników kto:	Chłopcy					
	Wcale	Mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej	Kilka razy w miesiącu	Mniej więcej raz na tydzień	Kilka razy w tygodniu	Codziennie
pałił papierosa	39,19%	21,62%	5,41%	13,51%	4,05%	16,22%
pałił marihuanę	83,78%	4,05%	0%	2,7%	2,7%	6,76%
zażywał dopalaczy	87,84%	2,7%	0%	0%	4,05%	5,41%
pił piwo	54,05%	13,51%	6,67%	10,81%	8,11%	6,76%
pił wino	77,03%	5,41%	2,7%	5,41%	2,7%	6,76%
pił wódkę	71,62%	10,81%	4,05%	2,7%	2,7%	8,11%
pił szampana	60,81%	20,27%	5,41%	5,41%	1,35%	6,76%
pił drinka	77,03%	5,41%	4,05%	2,7%	4,05%	6,76%

Grupa: klasy VII+VIII

Gdyby połączyć kategorie odpowiedzi wskazujące na fakt, że ankietowani przynajmniej raz w tygodniu (codziennie, kilka razy w tygodniu, mniej więcej raz na tydzień), widzieli kogoś ze swoich rówieśników, kto palił papierosy w jedną kategorię i tych którzy rzadziej widzieli palących rówieśników w drugą kategorię (kilka razy w miesiącu, mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej) można by powiedzieć, że prawie co czwarty ankietowany przynajmniej raz na tydzień widział, jak ktoś z jego rówieśników palił papierosy. Z kimś kto pali marihuanę codziennie spotyka się 0,83% uczniów klas młodszych i 4,17% uczniów klas starszych. Spośród ogółu badanych 95,85% klasy młodsze i 84,72% klas starszych wcale nie widziało swoich rówieśników palących marihuanę. Podobnie wyniki przedstawiają się w pytaniu o zażywanie dopalaczy. Jeżeli chodzi o piwo, można powiedzieć, że nie stanowi dla uczniów żadnego problemu. 3,73% uczniów klas młodszych i 4,86% uczniów klas starszych widzi codziennie swoich rówieśników pijących piwo. Wino jest mniej popularnym trunkiem niż piwo. Wódka jako alkohol uznawany za najmocniejszy nie jest spożywana wcale przez 84,65% uczniów klas młodszych i 67,36% uczniów klas starszych. Szampan jest napojem alkoholowym, który zaraz po piwie jest następnym pod względem popularności spożycia wśród uczniów szkół podstawowych.

27. Czy ty sam(a) w ciągu ostatnich 12 miesięcy:	Wszyscy					
	Wcale	Mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej	Kilka razy w miesiącu	Mniej więcej raz na tydzień	Kilka razy w tygodniu	Codziennie
zapalił(a)eś papierosa	94,19%	2,49%	0,83%	1,24%	0,83%	0,41%
zapalił(a)eś marihuanę	99,17%	0,41%	0,41%	0%	0%	0%
zażywał(a)eś dopalaczy	99,59%	0,41%	0%	0%	0%	0%
wypił(a)eś piwo	91,70%	6,22%	1,24%	0%	0,41%	0,41%
wypił(a)eś wino	96,27%	1,66%	1,24%	0%	0,83%	0%
wypił(a)eś wódkę	97,51%	1,24%	0,41%	0%	0,41%	0,41%
wypił(a)eś szampana	89,63%	7,47%	2,07%	0,41%	0,41%	0%
wypił(a)eś drinka	97,1%	2,07%	0,41%	0%	0,41%	0%

Grupa: klasy V+VI

27. Czy ty sam(a) w ciągu ostatnich 12 miesięcy:	Dziewczynki					
	Wcale	Mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej	Kilka razy w miesiącu	Mniej więcej raz na tydzień	Kilka razy w tygodniu	Codziennie
zapalił(a)eś papierosa	94,7%	1,52%	0,76%	0,76%	1,52%	0,76%
zapalił(a)eś marihuanę	99,24%	0%	0,76%	0%	0%	0%
zażywał(a)eś dopalaczy	100%	0%	0	0%	0%	0%
wypił(a)eś piwo	94,7%	3,79%	0,76%	0%	0%	0,76%

wypił(a)eś wino	97,73%	0,76%	0,76%	0%	0,76%	0%
wypił(a)eś wódkę	96,21%	2,27%	0,76%	0%	0%	0,76%
wypił(a)eś szampana	94,70%	3,03%	1,57%	0,76%	0%	0%
wypił(a)eś drinka	98,48%	0,76%	0,76%	0%	0%	0%

Grupa: klasy V+VI

27. Czy ty sam(a) w ciągu ostatnich 12 miesięcy:	Chłopcy					
	Wcale	Mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej	Kilka razy w miesiącu	Mniej więcej raz na tydzień	Kilka razy w tygodniu	Codziennie
zapalił(a)eś papierosa	93,58%	3,67%	0,92%	1,83%	0%	0%
zapalił(a)eś marihuanę	99,08%	0,92%	0%	0%	0%	0%
zażywał(a)eś dopalaczy	99,08%	0,92%	0%	0%	0%	0%
wypił(a)eś piwo	88,07%	9,17%	1,83%	0%	0,92%	0%
wypił(a)eś wino	94,5%	2,75%	1,83%	0%	0,92%	0%
wypił(a)eś wódkę	99,08%	0%	0%	0%	0,92%	0%
wypił(a)eś szampana	83,49%	12,84%	2,75%	0%	0,92%	0,04%
wypił(a)eś drinka	95,41%	3,67%	0%	0%	0,92%	0%

Grupa: klasy V+VI

27. Czy ty sam(a) w ciągu ostatnich 12 miesięcy:	Wszyscy					
	Wcale	Mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej	Kilka razy w miesiącu	Mniej więcej raz na tydzień	Kilka razy w tygodniu	Codziennie
zapalił(a)eś papierosa	77,78%	11,11%	3,47%	2,08%	2,78%	2,78%
zapalił(a)eś marihuanę	95,83%	1,39%	0%	0%	0,69%	2,08%
zażywał(a)eś dopalaczy	95,14%	0,69%	0,69%	0,69%	0%	2,78%
wypił(a)eś piwo	76,39%	11,81%	4,17%	2,78%	2,78%	2,08%
wypił(a)eś wino	84,72%	8,33%	3,47%	1,39%	0%	2,08%
wypił(a)eś wódkę	87,5%	4,86%	4,17%	1,39%	0%	2,08%
wypił(a)eś szampana	68,75%	23,61%	3,47%	2,08%	0%	2,08%
wypił(a)eś drinka	87,5%	6,25%	2,78%	1,39%	0%	2,08%

Grupa: klasy VII+VIII

27. Czy ty sam(a) w ciągu ostatnich 12 miesięcy:	Dziewczynki					
	Wcale	Mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej	Kilka razy w miesiącu	Mniej więcej raz na tydzień	Kilka razy w tygodniu	Codziennie
zapalił(a)eś papierosa	78,57%	7,14%	4,29%	4,29%	2,86%	2,86%
zapalił(a)eś marihuanę	94,14%	1,43%	0%	0%	0%	1,43%
zażywał(a)eś dopalaczy	97,14%	0%	0%	0%	0%	2,86%
wypił(a)eś piwo	78,57%	10%	4,29%	2,86%	2,86%	1,43%
wypił(a)eś wino	84,29%	10%	4,29%	0%	0%	1,43%
wypił(a)eś wódkę	90%	4,29%	4,29%	0%	0%	1,43%
wypił(a)eś szampana	72,86%	22,86%	2,86%	0%	0%	1,43%
wypił(a)eś drinka	94,29%	2,86%	1,43%	0%	0%	1,43%

Grupa: klasy VII+VIII

27. Czy ty sam(a) w ciągu ostatnich 12 miesięcy:	Chłopcy					
	Wcale	Mniej więcej raz w miesiącu lub	Kilka razy w miesiącu	Mniej więcej raz na tydzień	Kilka razy w tygodniu	Codziennie

		rzadziej				
zapalił(a)eś papierosa	77,03%	14,86%	2,7%	0%	2,7%	2,7%
zapalił(a)eś marihuanę	94,59%	1,35%	0%	0%	1,35	2,7%
zażywał(a)eś dopalaczy	93,24%	1,35%	1,35%	1,35%	0%	2,7%
wypił(a)eś piwo	74,32%	13,51%	4,05%	2,7%	2,7%	2,7%
wypił(a)eś wino	85,14%	6,76%	2,7%	2,7%	0%	2,7%
wypił(a)eś wódkę	85,14%	5,41%	4,05%	2,7%	0%	2,7%
wypił(a)eś szampana	64,86%	24,32%	4,05%	4,05%	0%	2,7%
wypił(a)eś drinka	81,08%	9,46%	4,05%	2,7%	0%	2,7%

Grupa: klasy VII+VIII

Palenie papierosów ma za sobą 5,8% uczniów klas młodszych i 22,22% uczniów klas starszych. Różnica pomiędzy chłopcami a dziewczętami jest niewielka. Wyniki badań przedstawiają się następująco w klasach młodszych paliło 5,32% dziewcząt i 6,42% chłopców, natomiast w klasach starszych 21,44% dziewcząt i 29,96% chłopców. Warto podkreślić, że równie często sięgają po papierosa zarówno starsi chłopcy jak i starsze dziewczęta. Do zapalenia marihuany przynajmniej kilka razy w tygodniu przyznało się 0,69% uczniów klas starszych. Zarówno w grupie młodszej jak i starszej rzadziej po marihuanę sięgają dziewczęta niż chłopcy. Po dopalacze sięgnęło 0,41% uczniów klas młodszych i 4,85% uczniów klas starszych. Podobnie jak w przypadku marihuany można zauważyć tendencję do zwiększania się wraz z wiekiem. Po piwo sięgnęło 8,28% uczniów klas młodszych i 23,62% uczniów klas starszych. Po piwo zarówno w klasach młodszych i jak i starszych częściej sięgają chłopcy (11,98% klasy młodsze, 25,66% klasy starsze) niż dziewczęta (5,31% klasy młodsze, 21,44% klasy starsze). Wino nie należy do bardzo popularnych wśród młodzieży trunków. W klasach młodszych po wino sięgnęło 3,73% uczniów w klasach starszych 15,27%. Najbardziej popularnym alkoholem wśród młodzieży jest szampan, po który sięgnęło 10,36% uczniów klas młodych i 31,24% uczniów klas starszych.

Jeżeli chodzi o dane w odniesieniu do zażywania środków psychoaktywnych, należy stwierdzić, że problem zażywania dopalaczy, palenia marihuany czy spożywania alkoholu w różnych postaciach istnieje wśród młodzieży.

PRZEMOC I AGRESJA

28. Jak często jesteś świadkiem przemocy fizycznej kierowanej do Twoich koleżanek lub kolegów?

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Codziennie	7,88%	5,3%	11,01%
Kilka razy w tygodniu	9,54%	10,61%	8,26%
Mniej więcej raz na tydzień	7,88%	5,3%	11,01%
Kilka razy w miesiącu	9,96%	6,06%	14,68%
Mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej	17,43%	18,94%	15,6%
Wcale	47,3%	53,79%	39,45%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Codziennie	14,58%	7,14%	21,62%
Kilka razy w tygodniu	11,81%	7,14%	16,22%
Mniej więcej raz na tydzień	8,33%	11,43%	5,41%
Kilka razy w miesiącu	4,86%	5,71%	4,05%
Mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej	20,83%	18,57%	22,97%
Wcale	39,58%	50%	29,73%

Grupa: klasy VII+VIII

Świadkiem przemocy fizycznej kierowanej do koleżanek/kolegów przynajmniej raz w miesiącu lub rzadziej było 17,43% uczniów klas młodszych i 20,83% uczniów klas starszych. Wskaźnik dostrzeganej agresji dla grupy uczniów młodszych wynosi 52,69%, dla grupy uczniów starszych 60,44%. Z aktami przemocy częściej spotykali się chłopcy (60,56% klasy młodsze, 70,27% klasy starsze) niż dziewczęta (46,21% klasy młodsze, 49,99% klasy starsze).

29. Jak często jesteś świadkiem przemocy emocjonalnej/psychicznej kierowanej do Twoich koleżanek lub kolegów?

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Codziennie	7,47%	8,33%	6,42%
Kilka razy w tygodniu	13,69%	12,12%	15,6%
Mniej więcej raz na tydzień	4,98%	4,55%	5,5%
Kilka razy w miesiącu	14,52%	11,36%	18,35%
Mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej	14,94%	15,91%	13,76%
Wcale	44,43%	47,73%	40,37%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Codziennie	20,14%	15,71%	24,32%
Kilka razy w tygodniu	11,11%	8,57%	13,51%
Mniej więcej raz na tydzień	5,56%	5,71%	5,41%
Kilka razy w miesiącu	9,72%	10%	9,46%
Mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej	20,83%	24,29%	17,57%
Wcale	32,64%	35,71%	29,73%

Grupa: klasy VII+VIII

Agresja psychiczna lub emocjonalna towarzyszy młodym ludziom nie rzadziej niż fizyczna (55,60% klasy młodsze, 67,36% klasy starsze). Z agresją psychiczną, podobnie jak fizyczną częściej spotykają się chłopcy (59,63% klasy młodsze, 70,27% klasy starsze) niż dziewczęta (54,27% klasy młodsze i 64,28% klasy starsze).

Uzyskane w badaniu wskaźniki mogą świadczyć o zaburzonych relacjach i konieczności wprowadzenia różnych programów naprawczych i profilaktycznych.

GRANIE W GRY, KORZYSTANIE Z INTERNETU, SMARTFONA

30. Jak często grasz w grę na komputerze lub konsoli do gier?

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Codziennie	24,9%	12,88%	39,45%
Kilka razy w tygodniu	27,39%	19,7%	36,7%
Mniej więcej raz na tydzień	14,94%	18,18%	11,01%
Kilka razy w miesiącu	12,86%	18,18%	6,42%
Mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej	13,28%	21,21%	3,67%
Wcale	6,64%	9,85%	2,75%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Codziennie	23,61%	7,14%	39,19%
Kilka razy w tygodniu	27,78%	18,57%	36,49%
Mniej więcej raz na tydzień	7,64%	11,43%	4,05%
Kilka razy w miesiącu	8,33%	10%	6,76%
Mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej	12,5%	20%	5,41%
Wcale	20,14%	32,86%	8,11%

Grupa: klasy VII+VIII

Spośród ogółu ankietowanych codziennie gra w jakąś grę na komputerze lub konsoli do gier 24,9% uczniów klas młodszych i 23,61% uczniów klas starszych. Znacznie częściej codziennie grają chłopcy (39,45% klasy młodsze, 39,19% klasy starsze) niż dziewczęta (12,88% klasy młodsze, 7,14% klasy starsze). Stwierdzić należy, że w gry komputerowe grają zarówno młodszy, jak i starsi uczniowie szkół podstawowych.

31. Jak często grasz w grę na smartfonie lub tablecie?

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Codziennie	43,15%	40,91%	45,87%
Kilka razy w tygodniu	31,12%	29,55%	33,03%

Mniej więcej raz na tydzień	11,2%	12,12%	10,09%
Kilka razy w miesiącu	6,64%	8,33%	4,59%
Mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej	2,49%	1,52%	3,67%
Wcale	5,39%	7,58%	2,75%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Codziennie	40,97%	41,43%	40,54%
Kilka razy w tygodniu	25,69%	20%	31,08%
Mniej więcej raz na tydzień	6,94%	11,43%	2,7%
Kilka razy w miesiącu	5,56%	7,14%	4,05%
Mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej	6,94%	7,14%	6,76%
Wcale	13,89%	12,86%	14,86%

Grupa: klasy VII+VIII

Z deklaracji ankietowanych wynika, że niemalże każdy grał w jakąś grę na smartfonie lub tablecie (94,6% klasy młodsze, 86,10% klasy starsze) – jest to oczywiste w świecie, w którym prawie każdy uczeń jest wyposażony w smartfona lub tablet. Warto jednak zwrócić uwagę na fakt, że smartfona lub tableta do codziennego grania używa 43,15% uczniów klas młodszych i 40,97% uczniów klas starszych.

Internet, pomimo swojego wirtualnego wymiaru, stanowi obszar funkcjonowania młodego człowieka znajdującego się w różnych warunkach społecznych, a przy tym przyjmującego różne role społeczne. Dziecko podobnie jak dorosły, może funkcjonować zarówno w rzeczywistości rodzinnej, szkolnej, rówieśniczej, jak i w rzeczywistości wirtualnej. Wykorzystuje intranet jako narzędzie, które może służyć zaspokajaniu jego potrzeb społecznych. Internet, który otwiera nowe możliwości uczestniczenia w życiu społecznym, zagraża stosunkom międzyludzkim i integralności społecznej.

PODSTAWOWE CZYNNOŚCI ŻYCIA CODZIENNEGO

32. Jak często zdarza Ci się odrabiać lekcje lub uczyć się w niedzielę i święta?

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Bardzo często	19,92%	23,48%	15,6%
Często	17,84%	14,397%	22,02%
Czasami	29,05%	26,52%	32,11%
Rzadko	19,92%	25%	13,76%
Wcale	7,05%	3,79%	11,01%
Trudno powiedzieć	6,22%	6,82%	5,5%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Bardzo często	32,64%	34,29%	31,08%
Często	23,61%	21,43%	25,68%
Czasami	20,14%	22,86%	17,57%
Rzadko	11,11%	5,71%	16,22%
Wcale	6,94%	7,14%	6,76%
Trudno powiedzieć	5,56%	8,57%	2,7%

Grupa: klasy VII+VIII

Gdyby połączyć kategorie odpowiedzi wskazujące na częste i bardzo częste poświęcenie czasu niedzielnego i świątecznego na naukę, należy stwierdzić, że 37,75% uczniów klas młodszych i 56,25% uczniów klas starszych wykorzystuje go na naukę. Niedziele i święta nie powinny stanowić dodatkowego czasu na naukę, szczególnie w okresie dynamicznie zmieniających się warunków gospodarczo-społecznych i obowiązującym, ustawowym zakazie handlu w niedzielę oraz indywidualizacji życia społecznego.

33. Jak często z powodu uczenia się lub odrabiania lekcji zdarza Ci się opuścić uroczystość rodzinną ?

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Bardzo często	4,15%	3,03%	5,5%

Często	3,73%	3,03%	4,59%
Czasami	4,98%	6,82%	2,75%
Rzadko	13,28%	13,64%	12,84%
Wcale	65,98%	62,88%	69,72%
Trudno powiedzieć	7,88%	10,61%	4,59%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Bardzo często	6,25%	2,86%	9,46%
Często	6,26%	8,57%	4,05%
Czasami	10,42%	7,14%	13,51%
Rzadko	20,14%	24,29%	16,22%
Wcale	48,61%	48,57%	48,65%
Trudno powiedzieć	8,33%	8,57%	8,11%

Grupa: klasy VII+VIII

Gdyby połączyć kategorie odpowiedzi wskazujące na częstego i bardzo częstego opuszczania uroczystości rodzinnych z powodu uczenia się, można by powiedzieć, że odsetek uczniów jest niewielki, (7,88% klasy młodsze, 12,50% klasy starsze), większość uczniów nie zostało postawionych w takiej sytuacji. Gospodarowanie czasem wolnym i umiejętność pogodzenia nauki z innymi obowiązkami szkolnymi, pozaszkolnymi oraz domowymi wymaga od uczniów, a także od rodziców i opiekunów, wyjątkowego wysiłku i sprawnej koordynacji organizacyjnej.

34. Czy uczęszczasz regularnie na jakiegokolwiek zajęcia pozalekcyjne? Możesz zaznaczyć więcej niż 1 odpowiedź.

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Zajęcia muzyczne	9,54%	11,36%	7,34%
Zajęcia teatralne	0,83%	0,76%	0,92%
Zajęcia plastyczne	5,39%	9,85%	0%
Zajęcia taneczne	9,54%	15,91%	1,83%
Korepetycje	35,27%	34,09%	36,7%
Nie uczęszczam na żadne zajęcia pozalekcyjne	26,97%	21,21%	33,94%
Inne	35,27%	35,61	34,86

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Zajęcia muzyczne	6,25%	5,71%	6,76%
Zajęcia teatralne	1,39%	1,43%	1,35%
Zajęcia plastyczne	3,47%	7,14%	0%
Zajęcia taneczne	2,78%	4,29%	1,35%
Korepetycje	35,42%	42,86%	28,38%
Nie uczęszczam na żadne zajęcia pozalekcyjne	36,11%	30%	41,89%
Inne	36,81	35,71	37,84

Grupa: klasy VII+VIII

Ogólnie rzecz biorąc o uczniach V, VI, VII i VIII klasy szkoły podstawowej można powiedzieć, że są zaangażowani w jakieś zajęcia pozalekcyjne (60,57% klasy młodsze, 49,31% klasy starsze) i że są to przede wszystkim zajęcia inne niż te, które rozwijają dziecko artystycznie (35,27% klasy młodsze, 35,42% klasy starsze). Porównanie grup wiekowych pozwala stwierdzić, że uczniowie klas młodszych (25,3%), częściej niż ze starych (13,89%) są zaangażowani w artystyczne formy zajęć.

Kwestia poruszana w niniejszym rozdziale odnosi się do przemęczenia dzieci i młodzieży związanego z nauką w niedzielę i święta. Warto także zwrócić uwagę na aspekt uczęszczania dzieci na jakiegokolwiek zajęcia pozalekcyjne. Zbyt duży odsetek uczniów korzystających z korepetycji może świadczyć o złej opinii kadry nauczycielskiej w oczach dzieci i ich rodziców. Dobrze jest, gdy fakt pobierania przez dzieci korepetycji rozpatrujemy przez pryzmat osiągnięć ucznia. Z drugiej strony zbyt duży odsetek uczniów wogóle

uczęszczających na jakiegokolwiek zajęcia pozalekcyjne także może świadczyć o niedoskonałościach w zapewnieniu dzieciom odpowiednich warunków rozwoju, wynikających z braku atrakcyjnej dla nich oferty.

PRACA I EKONOMIA

35. Jak często dostajesz od rodziców jakiegokolwiek pieniądze?

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Codziennie	8,3%	6,82%	10,09%
Kilka razy w tygodniu	17,01%	17,42%	16,51%
Mniej więcej raz na tydzień	12,45%	10,61%	14,68%
Kilka razy w miesiącu	24,9%	25%	24,77%
Mniej więcej raz w miesiącu	30,71%	34,09%	26,61%
Wcale	6,64%	6,06%	7,34%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Codziennie	11,11%	7,14%	14,86%
Kilka razy w tygodniu	18,75%	15,71%	21,62%
Mniej więcej raz na tydzień	15,97%	21,43%	10,81%
Kilka razy w miesiącu	22,22%	15,71%	28,38%
Mniej więcej raz w miesiącu	22,92%	32,86%	13,51%
Wcale	9,03%	7,14%	10,81%

Grupa: klasy VII+VIII

Prawie każdy ankietowany dostaje od rodziców jakieś pieniądze (93,37% klasy młodsze, 90,97% klasy starsze). Do częstego (codziennie i kilka razy w tygodniu) otrzymywania pieniędzy od rodziców przyznaje się 25,31% ankietowanych z klas młodszych i 29,86% ankietowanych z klas starszych.

36. W jakich okolicznościach najczęściej dostajesz od rodziców/opiekunów pieniądze? Możesz zaznaczyć więcej niż 1 odpowiedź.

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Dostają regularne kieszonkowe	35,68%	31,82%	40,37%
Dostają pieniądze, gdy o nie poproszę	29,46%	32,58%	25,69%
Z okazji imienin, urodzin lub świąt	49,79%	50%	49,54%
Za wyniki w nauce	23,24%	16,67%	31,19%
Za dobre zachowanie	9,13%	6,82%	11,93%
Za wypełnianie obowiązków domowych	7,88%	6,82%	9,17%
Na zakupy do domu	14,52%	15,91%	12,84%
Na wycieczki szkolne	42,32%	42,42%	42,2%
Na bilety do kina	15,35%	15,91%	14,68%
Zazwyczaj nie dostają od rodziców żadnych pieniędzy	6,64%	3,79%	10,09%
Czasami sobie dorabiam u innych osób niż rodzice	3,73%	0,76%	7,34%
Inne	10,37%	12,12%	8,26%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Dostają regularne kieszonkowe	31,94%	31,43%	32,43%
Dostają pieniądze, gdy o nie poproszę	47,22%	50%	44,59%
Z okazji imienin, urodzin lub świąt	62,5%	60%	64,86%
Za wyniki w nauce	16,67%	10%	22,97%
Za dobre zachowanie	8,33%	7,14%	9,46%
Za wypełnianie obowiązków domowych	11,11%	8,57%	13,51%
Na zakupy do domu	25%	24,29%	25,68%
Na wycieczki szkolne	56,94%	58,57%	55,41%
Na bilety do kina	22,22%	22,86%	21,62%
Zazwyczaj nie dostają od rodziców żadnych pieniędzy	3,47%	4,29%	2,7%

Czasami sobie dorabiam u innych osób niż rodzice	6,94%	7,14%	6,76%
Inne	15,97%	18,57%	13,51%

Grupa: klasy VII+VIII

49,79% uczniów klas młodszych i 62,5% uczniów klas starszych pieniądze otrzymuje z okazji swoich urodzin lub świąt. 29,46% ankietowanych z klas młodszych i 47,22% ankietowanych z klas starszych otrzymuje pieniądze, gdy o nie poprosi. Porównując odpowiedzi respondentów z dwóch grup wiekowych można zauważyć, że pieniądze jako motywacja do nauki i dobrego zachowania oraz wypełniania obowiązków domowych częściej towarzyszy młodszym uczniom (40,25%) niż starszym (36,11%).

37. Jak często w ostatnich wakacji zdarzyło Ci się zarobić jakiegokolwiek pieniądze?

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Bardzo często	8,3%	6,06%	11,01%
Często	9,13%	11,36%	6,42%
Czasami	20,33%	18,18%	22,94%
Rzadko	14,52%	14,39%	14,68%
Nigdy	37,34%	37,88%	36,7%
Trudno powiedzieć	10,37%	12,12%	8,26%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Bardzo często	16,67%	8,57%	24,32%
Często	9,03%	7,14%	10,81%
Czasami	15,97%	12,86%	18,92%
Rzadko	19,44%	21,43%	17,57%
Nigdy	29,86%	34,29%	25,68%
Trudno powiedzieć	9,03%	15,71%	2,7%

Grupa: klasy VII+VIII

Ogólnie stwierdzić można, że mniej więcej tyle samo uczniów w ciągu ostatnich wakacji bardzo często, często i czasami dorabiało. Nieco częściej dorabiają starsi uczniowie (41,67%) niż młodsi (37,76%). Jeżeli chodzi o płeć, to w grupie młodszych częściej dorabiają chłopcy (40,37%) niż dziewczęta (35,6%). Podobnie jak w grupie ankietowanych starszych, gdzie różnica pomiędzy chłopcami a dziewczętami jest nieco wyższa. Odsetek wskazań na częściowe, częste i bardzo częste dorabianie pieniędzy podczas wakacji dla chłopców wynosi (54,05%), zaś dla dziewcząt (28,57%).

Na problem zarabiania pieniędzy przez młodych ludzi należy patrzeć przez pryzmat ich dążenia do samodzielności. Dane statystyczne mogą posłużyć do projektowania różnych programów profilaktycznych i aktywizujących młodych ludzi na sprawnego gospodarowania swoimi finansami.

KAPITAŁ SPOŁECZNY

38. Czy uważasz, że ludziom można ufać, czy też że w kontaktach z ludźmi ostrożności nigdy za wiele?

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Zawsze można ufać	3,73%	3,03%	4,59%
Na ogół można ufać	14,52%	14,39%	14,68%
Na ogół ostrożności nigdy za wiele	36,51%	35,61%	37,61%
Zawsze ostrożności nigdy za wiele	28,63%	30,3%	26,61%
Trudno powiedzieć	16,6%	16,67%	16,51%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Zawsze można ufać	1,39%	2,86%	0%
Na ogół można ufać	18,75%	14,29%	22,97%
Na ogół ostrożności nigdy za wiele	40,28%	38,57%	41,89%
Zawsze ostrożności nigdy za wiele	29,86%	28,57%	31,08%
Trudno powiedzieć	9,72%	15,71%	4,05%

Grupa: klasy VII+VIII

18,25% uczniów klas młodszych i 20,14% uczniów klas starszych wyraża przekonanie, że ludziom można ufać. Zdecydowana większość jest przekonana, że ostrożności nigdy za wiele (65,14% klasy V+VI, 70,14% klasy VII+VIII).

39. Co według Ciebie jest najważniejsze do osiągnięcia sukcesu w życiu?. Zaznacz maksymalnie 3 odpowiedzi.

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Pochodzenie z bogatej rodziny	4,56%	3,03%	6,42%
Pracowitość	49,38%	49,24%	49,54%
Uczynność	29,88%	32,58%	26,61%
Spyt	14,52%	9,09%	21,1%
Wykształcenie	46,47%	43,18%	50,46%
Własne ambicje	25,73%	28,79%	22,02%
Ciężka praca	31,95%	34,85%	28,44%
Dobre znajomości	19,92%	21,21%	18,35%
Posiadanie powiązań politycznych	0,83%	0,76%	0,92%
Dawanie łapówek	0%	0%	0%
Wyznanie religijne osoby	2,07%	1,52%	2,75%
Fakt, że jest się mężczyzną lub kobietą	2,49%	1,52%	3,67%
Coś jeszcze innego	9,54%	9,09%	10,09%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Pochodzenie z bogatej rodziny	6,94%	4,29%	9,46%
Pracowitość	54,17%	50%	58,11%
Uczynność	20,83%	21,43%	20,27%
Spyt	20,14%	20%	20,27%
Wykształcenie	55,56%	54,29%	56,76%
Własne ambicje	41,67%	51,43%	32,43%
Ciężka praca	42,36%	41,43%	43,24%
Dobre znajomości	16,67%	10%	22,97%
Posiadanie powiązań politycznych	2,08%	0%	4,05%
Dawanie łapówek	0,69%	1,43%	0%
Wyznanie religijne osoby	0,69%	0%	1,35%
Fakt, że jest się mężczyzną lub kobietą	2,78%	0%	5,41%
Coś jeszcze innego	6,25%	11,43%	1,35%

Grupa: klasy VII+VIII

Oprócz uogólnionego zaufania istotne są także wyznawanie wartości oraz przekonanie o tym, co jest ważne żeby osiągnąć w życiu jakikolwiek sukces. Ogólnie respondenci wyrażają prospołeczne postawy wobec sukcesu, stawiając na jednym z głównych miejsc pracowitość (49,38% klasy młodsze, 54,17% klasy starsze), wykształcenie (46,47% klasy młodsze, 55,56% klasy starsze), a także ciężką pracę (31,95% klasy młodsze, 42,36% klasy starsze). Zaledwie niewielki odsetek sukces zawodowy kojarzy z powiązaniem politycznymi (0,83% klasy młodsze, 2,08% klasy starsze), religią (2,07% klasy młodsze, 0,69% klasy starsze). Stosunkowo niewielu uczniów łączy sukces zawodowy z pochodzeniem z bogatej rodziny (4,56% klasy młodsze, 6,94% klasy starsze).

40. Czy, jak dorośniesz chciał(a)byś pracować w miejscowości, w której obecnie mieszkasz?

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Tak	10,79%	12,12%	9,17%
Raczej tak	11,62%	7,58%	16,51%
Jest mi to obojętne	19,92%	19,7%	20,18%
Raczej nie	22,41%	21,21%	23,85%
Nie	22,82%	21,97%	23,86%
Nie wiem	12,45%	17,42%	6,42%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Tak	4,17%	2,86%	5,41%
Raczej tak	5,56%	7,14%	4,05%
Jest mi to obojętne	16,67%	14,29%	18,92%
Raczej nie	29,17%	28,57%	29,73%
Nie	35,42%	38,57%	32,43%
Nie wiem	9,03%	8,57%	9%

Grupa: klasy VII+VIII

Spośród ogółu badanych 22,41% uczniów klas młodszych i tylko 9,73% uczniów klas starszych chciałoby pozostać w miejscowości, w której obecnie mieszka. Patriotyzm lokalny bardziej charakteryzuje uczniów klas młodszych niż uczniów klas starszych.

41. Która z wymienionych opinii jest bliższa Twoim poglądom? Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Istnieją jasne i niepodważalne zasady, które pozwalają odróżnić dobro od zła. Zasady te stosuje się do każdego i w każdej sytuacji	43,57%	41,67%	45,87%
Nie istnieją żadne raz na zawsze ustalone zasady pozwalające odróżnić dobro od zła. Co jest dobre, a co złe zależy całkowicie od sytuacji w danym momencie.	21,99%	21,21%	22,94%
Nie umiem jednoznacznie powiedzieć	34,44%	37,12%	31,19%

Grupa: klasy V+VI

	Wszyscy	Dziewczynki	Chłopcy
Istnieją jasne i niepodważalne zasady, które pozwalają odróżnić dobro od zła. Zasady te stosuje się do każdego i w każdej sytuacji	31,25%	25,71%	36,49%
Nie istnieją żadne raz na zawsze ustalone zasady pozwalające odróżnić dobro od zła. Co jest dobre, a co złe zależy całkowicie od sytuacji w danym momencie.	38,19%	50%	27,03%
Nie umiem jednoznacznie powiedzieć	30,56%	24,29%	36,49%

Grupa: klasy VII+VIII

Spośród ogółu ankietowanych 43,57% uczniów klas młodszych i 31,25% uczniów klas starszych wyznaje jasne i niepodważalne zasady, które pozwalają odróżnić dobro od zła i które odnoszą się do każdego i w każdej sytuacji. Na pytanie nie umie jednoznacznie odpowiedzieć 34,44% uczniów klas młodszych i 30,56% uczniów klas starszych.

Respondenci są przekonani, w zaufaniu ludziom ostrożności nigdy za wiele. Należy przyjrzeć się temu zjawisku dokładniej, gdyż zbyt niski poziom zaufania świadczy o słabej kondycji relacji społecznych, co z kolei może prowadzić do postaw antagonistycznych i braku współpracy. Gotowość migracyjna może świadczyć o tym, że młodzi ludzie nie widzą swojej przyszłości w miejscu swojego obecnego zamieszkania. Należy zatem podjąć kroki wprowadzenia inicjatyw poprawiających kondycję społeczno-ekonomiczną. Kolejna kwestia, na którą należałoby zwrócić uwagę to opinia na temat istnienia niepodważalnych zasad, które pozwalają odróżnić dobro od zła.

Uzyskany materiał diagnostyczny pokazujący skalę problemów alkoholowych oraz problemów związanych z innymi uzależnieniami i przemocą na terenie naszej Gminy jest ważnym etapem działań w tworzeniu lokalnego systemu pomocy osobom uzależnionym, współuzależnionym oraz doświadczającym przemocy.

Uzależnienie od alkoholu i innych substancji uzależniających bliskiej osoby i związane z tym nieprawidłowe funkcjonowanie wywiera negatywny wpływ na pozostałych członków rodziny, zarówno dorosłych jak i dzieci, powodując problemy zdrowotne, psychologiczne, społeczne i materialne. Inaczej mówiąc uzależnienie jest czynnikiem, który może doprowadzić do dysfunkcji rodziny.

Szczególnie trudna jest sytuacja dzieci wychowujących się w rodzinie z problemem alkoholowym. Dysfunkcja takiej rodziny zakłóca prawidłowy rozwój dziecka - poznawczy, emocjonalny i społeczny. Dzieci te doświadczają wielu traumatycznych sytuacji. Przebywanie w sytuacji przewlekłego stresu sprawia, że dzieci te częściej chorują i są słabsze fizycznie. Mają też problemy z przystosowaniem się do środowiska zewnętrznego, czują się gorsze, bezwartościowe, nie potrafią zaufać i nawiązywać satysfakcjonujących relacji z innymi ludźmi.

Nagminne nadużywanie alkoholu i substancji uzależniających stwarza zagrożenie nie tylko dla jednej osoby, jej rodziny, ale również i całego społeczeństwa. Przeciwdziałanie tym zagrożeniom wymaga przeprowadzenia odpowiedniej profilaktyki całego środowiska. Niezbędna jest kontynuacja zajęć profilaktycznych zarówno wśród dzieci, jak i dorosłych.

Realizacja programu przyczyni się do zapobiegania powstawianiu nowych problemów, ograniczeniu już powstałych oraz ograniczeniu szkód zdrowotnych, jak również propagowaniu zdrowego stylu życia bez alkoholu oraz innych używek.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2020 rok.

Rozdział 1.

§ 1. Cele Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2020 r.:

- 1) pomoc rodzinom dotkniętym następstwami nadużywania alkoholu, w tym ofiarom przemocy;
- 2) pomoc dzieciom osób uzależnionych od alkoholu, dotkniętym następstwami nadużywania alkoholu przez rodziców, w zakresie pomocy socjalno-bytowej, psychologicznej i szkolnej;
- 3) zwiększenie zakresu działań profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży oraz rozwiązywanie problemów alkoholowych wśród dorosłych.

§ 2. Główne strategie i metody osiągania celów „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2020 r.” to:

- 1) stałe podnoszenie poziomu umiejętności wychowawczych rodziców i osób zajmujących się zawodowo dziećmi i młodzieżą;
- 2) poszerzenie form pomocy psychospołecznej dla osób uzależnionych i współuzależnionych;
- 3) doskonalenie i poszerzenie profesjonalnej bazy kadrowej do realizacji „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych” oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 4) systematyczne monitorowanie problemów alkoholowych wśród dzieci i młodzieży szkolnej, umożliwiające dostosowanie działań profilaktycznych dla grupy najbardziej zagrożonej uzależnieniem od alkoholu;
- 5) dalsze upowszechnianie wiedzy o szkodliwości nadużywania alkoholu. Prowadzenie kampanii lokalnych promujących zdrowy styl życia, imprez profilaktycznych dla młodzieży, rozszerzonych o różne formy sportowo-turystyczne.

Rozdział 2.

Podstawowe kierunki działania realizowane zgodnie z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

§ 3. Zwiększenie dostępności terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu poprzez:

- 1) współpracę z placówkami specjalistycznymi w zakresie uzależnień:
  - a) Poradnią Leczenia Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia,
  - b) Poradnią Zdrowia Psychicznego,
  - c) Zawierciańskim Stowarzyszeniem Trzeźwościowym „Przystań”.
- 2) pomoc i wspieranie finansowe osób leczących się;
- 3) ścisłą współpracę z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, który wskazuje podopiecznym z problemami alkoholowymi sposoby ich rozwiązywania (praca socjalna, asystent pracy z rodziną);

- 4) opłacanie kosztów powołania biegłych orzekających w przedmiocie uzależnienia od alkoholu;
- 5) dostarczanie informacji o możliwości podejmowania terapii, motywowanie do podjęcia terapii i kierowanie na leczenie odwykowe;
- 6) dofinansowanie zajęć terapeutycznych prowadzonych w klubach i stowarzyszeniach absyntenckich;
- 7) działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- 8) zakup materiałów edukacyjnych (ulotki, broszury) służących zwiększeniu wiedzy społeczności lokalnej o chorobie alkoholowej celem podejmowania przez rodziny z problemem alkoholowym działań zaradczych, leczniczych;
- 9) dofinansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych związanych z podnoszeniem kwalifikacji osób pracujących na rzecz uzależnionych od alkoholu;
- 10) finansowanie szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;
- 11) zakup materiałów służących popularyzowaniu wiedzy o problemach alkoholowych i sposobach ich rozwiązywania celem zwiększenia działań edukacyjnych osób uzależnionych od alkoholu.

Odpowiedzialni za realizację:

- a) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- b) Ośrodek Pomocy Społecznej.

§ 4. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie poprzez:

- 1) współpracę z instytucjami w zakresie udzielania pomocy rodzinom z problemem alkoholowym oraz rodzinom doświadczającym przemocy, a w szczególności z:
  - a) Poradnią Leczenia Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia,
  - b) Poradnią Zdrowia Psychicznego,
  - c) Ośrodkiem Pomocy Społecznej,
  - d) Sądem Rejonowym,
  - e) Prokuraturą Rejonową,
  - f) Placówkami Oświatowymi,
  - g) Komisariatem Policji,
  - h) Promed Łazy sp. z o.o.,
  - i) Organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie Gminy Łazy.
- 2) rozpatrywanie wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego osób uzależnionych od alkoholu, przeprowadzanie rozmów z tymi osobami i ich rodzinami, kierowanie na badania biegłych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu;
- 3) wdrażanie procedury zobowiązania do leczenia odwykowego;
- 4) udzielanie informacji dotyczących miejsc i sposobów poszukiwania pomocy w sytuacjach kryzysowych w rodzinie, w której występuje przemoc;
- 5) wspieranie pracy Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- 6) prowadzenie działalności edukacyjnej służącej zmniejszeniu skali zjawiska przemocy w rodzinach, a w szczególności przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- 7) pomoc dla dorosłych członków rodzin z problemem alkoholowym, finansowanie oddziaływań terapeutycznych dla osób współuzależnionych i DDA;
- 8) dofinansowanie działalności świetlicy środowiskowej;
- 9) realizację przez pedagogów szkolnych i wychowawców programów profilaktycznych służących przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;

- 10) organizowanie i finansowanie zajęć dla rodziców dzieci uczęszczających na zajęcia, mających na celu podniesienie kompetencji wychowawczych;
- 11) finansowanie zajęć terapeutycznych dla osób uzależnionych od alkoholu i dzieci alkoholika;
- 12) finansowanie zajęć dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym.

§ 5. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, które odbywać się będzie poprzez:

- 1) realizację w szkołach programów edukacyjnych i profilaktycznych dostosowanych do potrzeb oraz wieku dzieci i młodzieży;
- 2) wspieranie imprez sportowo-rekreacyjnych i sportowych zajęć pozalekcyjnych;
- 3) szkolenie wychowawców, nauczycieli i instruktorów sportowych w zakresie oddziaływań profilaktycznych wobec dzieci i młodzieży oraz podejmowanie interwencji w sytuacjach kryzysowych;
- 4) współuczestniczenie w regionalnych i ogólnopolskich akcjach trzeźwościowych;
- 5) podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych;
- 6) prenumeratę czasopism, zakup sprzętu, materiałów edukacyjnych i ulotek pomocnych przy realizacji niniejszego programu;
- 7) propagowanie zdrowego stylu życia dzieci i młodzieży poprzez organizowanie i finansowanie wypoczynku zimowego i letniego;
- 8) inicjowanie działań profilaktycznych w ramach akcji „zima w mieście” i „lato w mieście” oraz innych form organizowania wolnego czasu dzieci i młodzieży;
- 9) realizację działań wczesnej profilaktyki w szkołach i środowisku „Zagospodarowanie czasu wolnego”, poprzez organizowanie konkursów (z nagrodami) o tematyce związanej z uzależnieniami i profilaktyką uzależnień - ekspozycja prac konkursowych;
- 10) finansowanie autorskich programów profilaktycznych w placówkach oświaty, kultury i sportu;
- 11) organizowanie dla dzieci spektakli teatralnych, występów estradowych połączonych z programami profilaktycznymi dotyczącymi alkoholu, narkotyków, agresji i stosunków międzyludzkich;
- 12) wspieranie edukacji osób pracujących zawodowo w systemie rozwiązywania problemów alkoholowych (zakup specjalistycznych opracowań, publikacji, czasopism);
- 13) finansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych dla pracowników oświaty.

Odpowiedzialni za realizację:

- a) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
  - b) Miejski Ośrodek Kultury,
  - c) Placówki Oświatowe,
  - d) Ośrodek Sportu i Rekreacji,
  - e) Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy,
  - f) Kluby Sportowe
- 14) Działania na rzecz przeciwdziałania trzeźwości kierowców.

Problem nietrzeźwości kierowców ściśle wiąże się z bezpieczeństwem w miejscach publicznych. Nietrzeźwość kierowców zmniejsza bezpieczeństwo mieszkańców na terenie całej gminy oraz ich poczucie respektowania obowiązującego prawa.

Działania na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców można podzielić na trzy grupy:

- a) działania edukacyjne,
- b) działania interwencyjno-sprawdzające,

c) działania resocjalizacyjne wobec kierowców zatrzymanych za jazdę w stanie nietrzeźwości (programy psychokorekcyjne mające na celu przede wszystkim powstrzymanie kierowcy przed ponownym prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu).

§ 6. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych poprzez:

- 1) współpracę z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Poradnią Leczenia Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia, Zawierciańskim Stowarzyszeniem Trzeźwościowym „Przystań”, innymi stowarzyszeniami oraz osobami fizycznymi działającymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, rozwiązywania problemów alkoholowych, problemów przemocy domowej oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;
- 2) wspieranie i współfinansowanie działań stowarzyszeń, osób i instytucji współdziałających w rozwiązywaniu problemów alkoholowych w szczególności na rzecz wspierania rodziny, między innymi poprzez placówki wsparcia dziennego prowadzone w formie opiekuńczej, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów, ognisk wychowawczych.

Szczególne cenne będą projekty działań długofalowych i systemowych skierowanych do dzieci ze środowisk szczególnie zagrożonych zachowaniami problemowymi, np. programy animatorów.

§ 7. Współpraca z Komisariatem Policji, a szczególnie z dzielnicowymi na rzecz poprawy bezpieczeństwa mieszkańców w miejscach, w których prowadzona jest sprzedaż alkoholu.

§ 8. Prowadzenie działań związanych z integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu poprzez:

- a) leczenie i rehabilitację osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin,
- b) przeciwdziałanie przemocy domowej,
- c) działania na rzecz pomocy dzieciom alkoholików,
- d) działalność stowarzyszeń i klubów abstynenckich, które tworzą bezpieczne miejsce zdrowego i trzeźwego stylu życia dla alkoholików po zakończeniu terapii.

Rozdział 3.

Wynagrodzenia członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

§ 9. 1. Członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych otrzymują wynagrodzenie za udział w jej posiedzeniach.

2. Wynagrodzenie członka Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ustala się w kwocie 150 zł (brutto) za każde posiedzenie, w którym członek komisji brał udział.

3. Podstawą do otrzymania wynagrodzenia jest udokumentowanie obecności na posiedzeniu.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 2277, z późniejszymi zmianami) do zadań własnych Gmin.

Realizacja zadań prowadzona jest w oparciu o Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych uchwalany corocznie przez Radę Miejską.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powinien obejmować niżej wymienione zadania:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Realizacja tych zadań została ujęta w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Łazy na rok 2020.

Program opracowany został zgodnie z założeniami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z założeniami określonymi w Narodowym Programie Zdrowia, o których mowa w art. 9 ust.1 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1492, z późniejszymi zmianami).

Zadania ujęte w gminnym programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, zgodnie z przepisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, finansowane są z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, środki te nie mogą być przeznaczane na inne cele.

Wiceprzewodniczący
Rady Miejskiej w Łazach

Dariusz Tabas